

ISSN

0463-6909

Sieta

I E T U V I Ū M O T E R Ų Ž Ū R N A L A S

1986

6

lapkritis
gruodis

TURINYS

D. N.	Ar ji kalta?	5
J. Vaišvilaitė	Parafrazės M. K. Čiurlionio muzikos kūriniams (eil.)	5
S. Čiurlionienė	Pirmoji pažintis	6
L. B. Kuprienė	Vakarykštis pasaulis	8
J. Austen	Iš „Pride and Prejudice“	10
M. G. Spence	Milfordo keliukas	13
M. Aukštaitė	Mano alyvos (eil.)	16
• Knygos	Alė Rūta — Knygų apžvalga	17
	S. G. — Istorikę A. Rugytę prisimenant	18
• Moterys pasaulyje	N. K. Sukaktuvinė A. Grinienė	19
	J. P. Davis — Solistė G. Vasiliauskienė	20
	G. Roy — Kregždžių mišios	21
• Organizacinė veikla	A. Baltrukonienė — Australijos Melbourne L.K.M. D-jos sukaktis	22
• Lietuvoje		24
• Sveikata		25
• Madų ir grožio pasaulis		26
Šeimininkų kampelis	veda L. Murauskienė	28
• Atsiųsta paminėti		30

ILIUSTRACIJOS

A. Sodeikienė	Trys karaliai	3
M. K. Čiurlionis	Rex	5
M. K. Čiurlionis	Žiema	6
L. Richter	Nuotaka	10
L. Richter	Mergaitės	11
19 a. graviūra	Jaunamartė	11
19 a. graviūra	Žaidimas	12
19 a. graviūra	Maori kaimelis	14
19 a. graviūra	Naujoji Zelandija	15
J. Daniliauskienė	Karpiniai	24

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1986 m. Nr. 6(174)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė,

L. MURAUSKIENĖ — skyr. ved.

L. SENKEVIČIENĖ — administratorė, **R. STABAČINSKIENĖ** — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė Litho-Art Limited, 971 College St., Toronto, Ont. M6H 1A6

Prenumerata metams \$10.00, garbės prenumerata \$15.00, vieno numerio kaina — \$1.75

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taisyti bei tvarkyti savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women's Magazine. 1986 m. Nr. 6(174)

Printed by Litho-Art Limited in Toronto, Ont.

moteris

1986

6(174)

Linksmu
Kalėdu
ir laimingu
Naujų
Metų!

ŽURNALO „MOTERIS”
LEIDĖJOS,
REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA

AR JI KALTA?

D.N.

(SOFIJA KYMANTAITĖ — ČIURLIONIENĖ gimė 1886 m., šiais metais švenčiama jos gimimo 100 m. sukaktis.)

1907 m. Sofija Kymantaitė, Krokuvos universitete gavusi mokytojos „cenzą“, išvyko į Vilnių. Gerai mokėdama lietuvių kalbą, ji gavo darbą Vilties redakcijoje. Jai tada buvo 22 metai. Vilniuje Sofija susipažino už save 10-čia metų vyresnį Mikalojų Kastantą Čiurlionį ir jį pamilo visa savo siela. Ji suprato jo genialumą, jiedu sykiu paruošė knygą „Lietuvoje“, turėjo begalę bendrų idėjų ir meilės Lietuvai. Čiurlionis metėsi į lietuvišką veiklą su dideliu entuziazmu. Deja, veikla atėmė jam daug brangaus laiko: jo stigo muzikos pamokoms davinėti, tapyti, — ekonominė jo padėtis buvo liūdna.

Anais romantiškais laikais emocijos jauniems reikė daug daugiau, nei praktiški apsisvarstymai. 1909 m. sausio 1 d. Sofija ir Kastantas susituokė ir išvyko į Druskininkus, į Čiurlionio šeimą, kuri tuo metu gyveno asketiškai, beveik skurdžiai. Dvasinės vertybės pirmavo, ekonominės buvo laikomos antraeilėmis. Sofijai sunku buvo paprasti prie Čiurlionių vegetarizmo. Kurį laiką paviešėjusi, jaunoji išvažiavo į Žemaitiją pas savo tėvus.

Jaunieji nutarė, jog Kastantas vyks į Petrapilį laimės ieškoti. Jis pats neabejojo, jog ten šviesuomenė jį supras ir parems. Kymantai žentą pasmerkė, kam jis, palikęs jauną žmonelę, po užsienius daužosi. Nepateisino jo nė lietuviškoji visuomenė, kaip kultūrinio dezertyro. Gal tik jo broliai ir seserys jį atjautė, tikėjo jo genialumu ir brangino jį visa širdimi.

Petrapilyje Kastantas savo laimę atrado: meno kritikai jį teigiamai įvertino. Apie jį buvo rašoma ir kalbama. Tik visas tas garsas neteikė lėšų: labai kuklus, Čiurlionis nemokėjo panaudoti palankios padėties, par-davinėti savo kūrinių ir užsidirbti pragyvenimui.

Vasaros atostogų jis grįžo į Lietuvą, kur jo šeima jį priėmė atvira širdim, gi uošviai pasirodė nepalankūs. Jie priekaištavo, kodėl Kastantas negali būti vargoni-

ninku arba mokytoju Lietuvoje, ir išlaikyti savo žmoną? Kastantą jų nesupratingumas labai skaudino; Petrapilyje jis tikėjosi gauti gerai apmokamą darbą, kaip teatro dailininkas.

Rudenį, gaudžiai atsisveikinęs savo brangią, kūdikio laukiančią Sofiją, jis vėl išvyko į Petrapilį, tebetikėdamas savo laime. Deja, žadėtasis darbas teatre jam nebuvo duotas. Jis gyveno pusbadžiu, labai daug tapydamas — iki persidirbimo. Rimtai susirgęs, turėjo šauktis Sofijos pagalbos, kuri jį išsiuntė į sanatoriją. 1911 m. balandžio 14 d. Kastantas ten pasimirė plaučių uždegimu.

Sofija su naujagime dukrele ant rankų vargingai ieškojo darbo. Gavusi mokytojauti, tapo pavyzdinga pedagoge, vėliau — paskaitininke ir rašytoja. Taip pat buvo Skaučių Seserijos Vade. Ir vėl mūsų visuomenė priekaištavo, kaip tokia gabi moteris nesugebėjo globoti savo genialų vyrą? Sofija buvo labai jauna žmona ir motina. Jai pačiai tuo metu buvo reikalinga globa. Kastantą globoti ji nesugebėjo. Jūdviejų ankstyva santuoka buvo jūdviejų nelaimė. Bet dėl to negalima Sofijos kaltinti.

SOFIJA KYMANTAITĖ

* * *

JUZĖ VAIŠVILAITĖ

PARAFRAZĖS M.K. ČIURLIONIO MUZIKOS KŪRINIAMS

MIŠKE

*Pušų spyglius švelnus vėjelis glosto,
ir glostydamas tylutėliai ošia.
Giria plati, gudi ir paslaptinga
mane vilioja į gilius šešėlius.*

*Tolumoje medėjo liūdnas ragas
gaudžiai ir pratisai kažinką šaukia.
O gal, ne ragas? Gal žmogus, paklydęs,
ten aimanuoja tarp tamsių šešėlių?*

*Pas taką senos pušys susiūruoja,
sugirgžda plačios šakos šešėlingos,
ir vėl girdėti ragas... Gal klajūnas
neranda kelio? O gal, ten tik mano
neramos godos klaidžioja tarp medžių?..*

*Nueisiu į giružės patį vidų:
Surasiu ten, gal, mažą ežerėlį
su sidabrinėm žydinčiom lelijom
ir luoteliu, linguojančiu pakrantėj.*

*Nukilsiu aš luotu į kitą pusę,
tenai, kur eglės rankomis mosuoja
ir suokia savo ramią sutartinę,
prašydamos šešėliuose ilsėtis.*

*Tenai andai aidėjo liūdnas ragas,
lyg pasiklydusio keleivio balsas.
O gal, ne ragas? Gal tai mano godos
į šviesą veržės iš tamsių šešėlių?*

*Įkopęs aš į girios aukštumėlę,
pasiklausysiu, ką medeliai šneka:
pušelės lieknos, būreliu sustoję,
kažinką šnabžda lengvapirščiui vėjui...
Vėjelis jų spyglius švelniai paglosto,
ir glostydamas, tylutėliai ošia.*

M. K. ČIURLIONIS

REX

ANDANTE

iš M.K. Čiurlionio Jūros Sonatos

*Tavo tylusis troškimas,
vaikystės sapne nugrimzdęs,
tartum laivas, naktį
paskendę jūros gelmėj.*

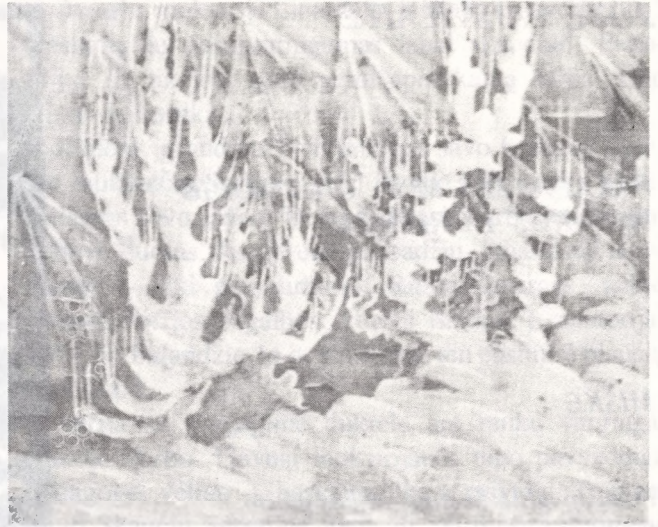
*Gyvas jis ir alsuoja.
Dvasios žvilgą burbulėliai
kyla vandens paviršiun,
aukso kanklėmis skamba.*

*Keistos ir paslaptingos
praplaukia švytinčios žuvis.
Jų šešėliai iš lėto
nuslenka jūros dugnu.*

*Baltija sapnuoja
ramų, mėlyną sapną:
išskeltom burėm laivą.
laukiantį ryto aušros.*

* * *

SOFIJA KYMANTAITĖ-ČIURLIONIENĖ

M. K. ČIURLIONIS

ŽIEMA

Pirmą kartą pamačiau iš tolo Mikalojų Konstantiną Čiurlionį 1907 m. sausio 6 d. pirmoje lietuvių dailės parodoje. Mūsų niekas nesupažindino. Buvau parvažiavęs atostogų iš Krokuvos, grįždama į mokslą, sustojau Vilniuje dėl tos parodos. Tas didelis įvykis mūsų kultūros gyvenime pripildė mane džiaugsmo ir pasididžiavimo. Rudenį tais pačiais metais teko man apsigyventi Vilniuje, dėl lėšų stokos nebegalėjau grįžti į Krokuvą baigti mokslo. Vaižgantas karštai mane prikalbinėjo imti darbą „Vilties“ redakcijoje, tai būsiąs man lietuviškas universitetas. Paklausiau. Lietuvių inteligentų Vilniuje buvo labai nedaug — keliolika žmonių kurie spietėsi apie „Vilniaus žinių“, „Vilties“, „Ūkininko“ ir „Žarijos“ redakcijas. Tų židinių žmonės, varydami savo skirtingas darbo vagas ir nesutikdami dėl pažiūrų, laikraščio skiltyse dažnai barėsi. Tačiau kokiam nors kultūriniam reiškiniui iškilus: parodos, vaidinimai, minėjimai, — visi susiedavo lyg niekur nieko. Ir štai dabar tą rudenį Žemkalnis rengė su teatro mėgėjų būreliu savo „Blindos“ pastatymą, kuriuo visi domėjosi ir laukė. „Žiburėlio“ iniciatyva rengiamas buvo dešimties metų nuo Kudirkos mirties sukakties minėjimas.

Felicija Bortkevičienė man pasakė: „Per mūsų vakarą pakviesime skambinti Čiurlionį. Jis dabar sėdi Druskininkuos pas tėvus, į Varšuvą nebegriš. Reikia, kad Vilniuje pasijustų reikalingas, reikalingas mūsų čia gyvenimui. Rašyk jam tamsta laišką, kad kviečiame Kudirkos minėjime dalyvauti. „Parašiau, atsimenu, atviruką, kviesdama MKČ — atvykti ir dalyvauti. Pati rengiau referatą apie Kudirką. Netrukas Bortkevičienė man sako: „Liandsbergis kviečia jus ir mane į gene-

ralę „Blindos“ repeticiją. Eime, bus ir Čiurlionis, susipažinsime ir pasiklausime, ar dalyvaus. „Nuėjome. Pagirių gelžkeliečių salė apytamsė, scenoje vyksta repeticija. Ir Bortkevičienė man parodė kitame pasienyje stovintį mūsų dailininką ir stebintį vaidinimą. Per pertrauką Bortkevičienė nuėjo ir jį atsivedė. Pakartojome kvietimą, bet, pajutusias, kad jam sunkoka kalbėti lietuviškai, perėjome į lenkų kalbą.

Trečią kartą pamačiau MKČ jau mūsų vakare. Kalbėjo apie epochą ir Kudirką keturios moterys: Žemaitė, Bitė (Gabrielė Petkevičaitė), Griniuvienė Marija (iš Marijampolės) ir Kymantaitė — tatai aš. Paskui Čiurlionis man pasakė: „Nusprendžiau, kad tamsta mane mokysi lietuviškai.“ — „Gera!“ — ir dabar tikrai žinojau, kad tai mano likimas. Vėliau, jau sugretinus savo nuotaikas, paaiškėjo, kad kaip Jam, taip ir man pirmas pasimatymas Pagirių salėje buvo lemiamas.

Pamokos. Mano mažame kambarėlyje Uosto g. 4 nr. su langu į palėpę, virš kurios įstiklintas stogas teįleidavo balkšvą šviesą, ir tik vakare ta gūžtelė tebūdavo jauki. Žiemos vakaras, žibalinė lempa — ant stalo Kriaušaičio gramatika, Juškos dainos, Rėza, „Žiupsnelis“.

Pamokos, šandie pasakyčiau, be jokios sistemos. Ne pamokos, o kažkokia improvizacija. Mokytoja sakė: „Klausykite, kaip gražu?“ Tai skaitoma kokia daina iš Rėzos, tai įsigilinama į „Sėjau rūtą“, tai vėl įmantrus padalyvių lyčių vartojimas Kriaušaičio gramatikos surinktuose pavyzdžiuose. „Kaip gražu? — kartoja mokiny. — Skaitykite dar sykį.“ Ir „mokytoja“ skaito. Ar ilgai? Kaip kartais. — Nukrypstama nuolat į

Mickevičių, Slovackį, grįžtama prie Baranausko, tai skamba „Vaidilos daina“ — lenkų kalba, tai „Kalnai keltuoti, pakalnės nuplikę“. Kai žmonėms yra tiek daug pasakyti, sunku verstis tąja kalba, kurios vieno iš jų visas išteklius gal tik pora šimtų žodžių. Taigi, deja, per tas pamokas po trumpo atpasakojimo kokios paskaitytos pasakėlės iš „Žiupsnelio“ vėl grįžtama prie tos kalbos, kuria daug lengviau išsakyti lakiąsias kūrybinių blykčiojimų pritvinkusias mintis.

Skaitau savo fantastinius paveikslėlius.

—Klausykit, jeigu jūs duotumėt tam muzikos formą?

—ir kompozitorius piešia savo mokytojai grafiškai sonatos schemą.

—Rytoj ateinate?

—Ak, rytoj choro repeticija. — Arba:

—Rytoj galima ateiti?

—Ak, rytoj tas „Mindaugis“.

Liandsbergio-Žemkalnio vedamas būrelis labai rimtai rengėsi statyti Slovackio „Mindaugį“ (Kudirkos vertimas). Man teko vyriausias moteriškas vaidmuo — Aldona. Ragnytė buvo Putvinskaitė (Žmuidzinavičienė). Savanorių dainininkų choras, kompozitoriaus asmenybės traukiamas, rinkdavosi uoliai, ir Čiurlionis

M. K. ČIURLIONIS

ŽIEMOS SONATA

gilinosi su jais į lietuviškų dainų melodijas, kūrė harmoniją. Būdavo tai patenkintas, tai nepatenkintas, bet visados labai brangino dalyvių pasiryžimą, kurie po sunkaus dienos darbo rinkdavosi į saliukę prie šv. Mikalojaus bažnyčios. Sąlygos dirbti buvo menkos, bet kas tada galvojo apie sąlygas? Žmonės turėjo gyvai atmintyje neseniai skambėjusį griežtą carinės policijos draudimą: „Lietuviškai kalbėti draudžiama“ taigi dabar atrodė per nepaprastos laisvės esą per daug. Čiurlionis „neofitas“, atvykęs iš daug kultūringesnio Varšuvos pasaulio, čia jaudinosi galįs pridėti ranką prie gimstančio visuomenėje meno pajautimo, prie pirmųjų žingsnių organizavimo — jautėsi pagautas to atbudimo žavesio, o kartu ne sykį pasiskųsdavo: „Kokie čia žmonės sunkūs, nepasitikį...vis lyg įtartų kuo.“ Bet MKČ turėjo žavų, atvirą priėjimą prie žmogaus. Nuginkludavo tuo kiekvieną. Jo buvo lyg ir priežodis dažnai kartojamas tas trumpas kreipinys: „Nepykite“, „Nepyk“... Man pačiai iš pradžių keista buvo klausytis, ir tuoj imdavau įtikinėti, kad aš juk nepykstu, tada išgirsdavau: „Tai ne dėl to, kad pyktumėt, bet aš tik noriu priminti, kad žmonių santykiuose turi būti tas pagrindas, kad neturime vieni ant kitų pykti.“

Varšuvoje buvo daug bičiulių, draugų, ten jis turėjo ir didelės jiems įtakos. Čia, Vilniuje, tampresni santykiai su nieku dar nebuvo užsimezgę. Iš dailininkų Žmuidzinavičiaus nebuvo Vilniuje (viešėjo tada Amerikoje), Rimša, žymiai jaunesnis ir priklausęs prie tipų vėliau bręstančių, buvo tik mielas jaunuolis su visokiais savo užsispyrimais. Dailės draugijos valdyboje dar buvo dvi entuziastės: Marija Putvinskaitė ir Sofija Gimbutaitė, su kuriomis buvo geriausiuose santykiuose. Be jų, iš vienos pusės stengėsi jį globoti ir traukti į kairę „Vilniaus žinių“ ekonomistas Alfonsas Moravskis, iš kitos karštas entuziastas Vaižgantas, kuris nesiliovė niekad džiūgavęs, pajutęs talento jėgą, reiškė Jam daug bičiulystės, kiti stebėjo ir stebėjosi: „Iš kur toks žmogus?“

O „tas žmogus“ kelis kartus savaitėje ilgus vakarus mažame kambarėlyje Uosto gatvėje 4 nr. „mokėsi“ savo tėvų gimtosios kalbos. Ne tiek mokėsi kalbėti, kiek suprasti, pajusti kalbos dvasią... „Kaip nuostabu, skaitykite dar.“ Ir skaičiau dar ir dar tą pačią dainelę iš Rėzos ir Juškos dainų rinkinio. Ir taip buvo per visą žiemą. Jautėmės, kad likimas mus surišo, bet nebuvo nei kalbos, nei užuominos apie tai.

(Iš „Apie muziką ir dailę“ — S. Kymantaitės – Čiurlionienės prisiminimai)

Žvilgsnis į 19 šimtmečio moterų rašytą literatūrą Anglijoje

LAIMA B. KURPIENĖ

Gyvename pasaulyje, kuriame įtampa yra neišvengiama. Kasdien, net kas valandą, mūsų nervai yra dilginami įvairiausių įvykių, vykstančių ir čia pat kaimynystėje, ir tolimiausiuose pasaulio kampuose. Tuos visus įvykius, kad ir baisiausius, stebime kasdien televizijoje savo namuose, nuo jų pabėgti neįmanoma. Bet kai įtampa pasidaro nebepakenčiama, nesigriebkite “Vallium” tabletės! Susiraskite ramesnį kampelį, patogų krėslą, ir atsiverskite 19 š. anglišką romaną. Jus skaitydama atsiduri kažkokiam fantastiniam, raminančiam pasauly, kuriame viskas vyksta pamažu, tvarkingai. Nėra automobilių triukšmo ir oro teršimo, nėra telefono erzinančio skambėjimo, nėra bereikšmių lakstymų po “shopping” centrus, bėgimo iš vieno susibūrimo, susirinkimo, parengimo į kitą, nėra radiacijos ir atominio karo grėsmės. Žmonės tada turėjo laiko stebėti detales ir mažmožius, įsigilinti į savo asmeninius motyvus ir taip save pažinti. Stebėtina, kad šį pasaulį nuo mūsų skiria palyginant labai mažas skaičius metų!

Anglų “domestic” (naminis, gal geriau šeimyninis) romanas gimė dar 18-to š. pabaigoj. Vienas iš ankčiausių Oliver Goldsmith “The Vicar of Wakefield” buvo tipiškas šio žanro pavyzdys, pilnas aprašymų mažiausių smulkmenų net pačio namelio kuriame šeima gyveno: jaukus, vienaaukštis, šiaudiniu stogu. Viduje: židiny, lentynos su gražiai sudėstytomis lėkštėmis, žibantys variniai puodai sukabinti dailioje eilėje, visas kambarys išpuoštas dukterų pieštais paveikslėliais. (Romanuose visos šeimos dukterys piešdavo, makėsi “muzikos”, dainuodavo, rašydavo poeziją, na ir žinoma — platų kasdieninį dienoraštį). Šeima susirinkusi prie degančio židinio, praleisdavo ilgus vakarus garsiai skaitydami pamokančias knygas, eilėraščius, darydami rankdarbius...

Šis šeimos idealizavimas literatūroje prasidėjo dar prieš karalienės Viktorijos laikus. Jai atėjus į sostą 1837 m. ir jos šeimai pasidarius visos tautos idealu, šeimyninis romanas labai išpopuliarėjo. Kadangi visas jo veiksmas sukosi apie šeimos gyvenimą; svarbiausios romanų veikėjos ir autorės buvo moterys. Tais laikais jų gyvenimas buvo labai ribotas — savo namuose ir giminių bei pažįstamų ratelyje. Šiame mažame pasaulyje sukauptas jų dėmesys davė joms progą smulkiai stebėti, kad ir mažiausias kasdieninio gyvenimo detales, ir jas aprašyti romanuose.

Skaitant 19 š. šeimyninį romaną dabarties žmogui visų pirma krinta į akis anų laikų žmonių turėjimas marias laiko kasdieniniame gyvenime. Niekas niekur neskuba, yra laiko ir formaliems vizitams, ir dieno-raščių ilgų puslapių rašymui, pasivaikščiojimams ir amžinam “tualetų” keitimui keletą kartų dienoje. Gavimas pakvietimo į kaimynų ruošiamą pobuvį pasidaro nepaprastai svarbus įvykis — diskutuojamas be galo visų knygos veikėjų. Veiksmo tokiam romane labai mažai, aprašomi subtilūs santykiai šeimoje ir ribotame jų pažįstamų ratelyje. Jane Austen romanuose “Pride and Prejudice”, “Emma” veiksmas sukasi apie pastangas sudaryti kelių šeimų jaunoms dukterims tinkamas vedybas. Atrodo, motinų ir giminingų vyresnių moterų didžiausia pareiga yra surasti savo dukrom ir giminaitėms turtingą, aukštos kilmės vyrą. Nuo pat jaunystės mergaitėms kalama į galvą, kad jos turi visai ruoštis “gerai” ištekti. Nors Jane Austen ir kitos autorės žvelgia į tai šiek tiek satyriniai, bet ir jų knygos galų gale baigiasi vedybomis ir šeimyninio gyvenimo idealizavimu.

Idomu tai, kad nors 19 š. autorės rašė šiuos populiarius romanus uždirbdamos savo šeimai pinigus ir turėdamos, mūsų laikų sprendimu, gerą karjerą, jų gyveni-

mas sukosi irgi apie šeimą. Mrs. Catherine Gore, viena populiariausių tų laikų rašytojų (1799-1860), parašė apie 200 knygų: poezijos, dramos ir romanų. Ji taip pat augino 10 vaikų, kurių tik du pragyveno jos mirtį. Netekėjusios rašytojos, kaip Jane Austen ir Maria Edgeworth paaukojo savo gyvenimą slaugydamos senus, nesveikus tėvus. Įdomu ir tai, kad kaikurios šios rašytojos buvo nusistačiusios prieš mergaičių auklėjimą aukštesniose mokyklose. Pvz. Charlotte Yonge galvojo, kad mergaitės turėtų mokytis namuose, prižiūrimos savo tėvo, bei savanoriškai pačios save lavindamos savo šeimos ratelyje. Charles Dickens ir Maria Edgeworth irgi nepasitikėjo mokslo institucijomis. Turbūt taip pat galvojo ir Charlotte Bronte aprašydama žiaurųjį Lowood institutą "Jane Eyre" romane. Mrs.

Mary Martha Sherwood (1775-1851) savo novelėje "The Stranger at Home" aprašo gabią mažą mergytę, kuri reikalavo, kad ir ją mokytų taip, kaip ir jos vyresnės seseris. Už tokį jos išsišokimą jos šeima ją nubaudė visiška izoliacija. Jie ją ignoravo pokalbiuose, Šv. Rašto skaityme, visoje šeimos veikloje, kol ji išrinkta vienišumo, maldauja tėvų atleidimo: "Leiskit man būti Jūsų tarnaitė, kol aš įrodysiu, kad esu verta Jūsų meilės". Mrs. Sherwood yra "evangelinės", pamokančios novelės autorių atstovė ir jai virš minėtas tėvų elgesys atrodo visai normalus. Tėvas, kad ir žiaurus ar menkesnio proto už šeimos moteris, buvo autoritetas namuose, o moterys turėjo būti "savo vietoje", t.y. praktiškai beteisėję, antraeilėje padėtyje. Tėvas nusprendavo kaip su žmona ir dukterimis elgtis. Tai buvo jo "šventa teisė".

Visi šeimyniniai romanai buvo pamokantys ta prasme, kad "blogi" veikėjai arba susilaukę blogo galo, arba atsivertę ir perėjo į gerųjų pusę, o gerieji — gavo atpildą (dažniausiai "geras" — turtingas vedybas) arba mirė jautrioje, kilnioje "mirties scenoje". Tačiau buvo ir atskira šaka grynai "evangelinių" romanų, kuriuose moralistinis pamokslavimas buvo pridengtas romano ar novelės forma. Tipiška šios rūšies novelė yra Hannah More (18 š. gale) "Tawny Rachel; or The Fortune Teller". Protagonistė Rachel keliavo po kaimus neva pardavinėdama mezginius, tinklius kopūstams, istorijos sąsiuvinėlius ir kt. Tikrumoje ji tuo būdu priedavo prie kaimiečių moterų siūlydamasi išaiškinti sapnus ir išpranašauti ateitį. Ji suvedžiojo naivias kaimietes, įpiršdama joms įvairius prietarus. Pagaliau ją areštavo ir ištrėmė į Botany Bay, Australijoje, kalėjimą. Novelė baigiasi įspėjimu klausyti Šv. Rašto, o ne aiškiaregių. Tačiau skaitytoją daugiau domina Rachelės užsiėmimas negu jos galas. More talentas parašyti įdomų pasakojimą nusveria jo propagandinį tikslą.

Tai tik mažas žvilgsnelis į turtingą praeito šimtmečio moterų mėgstamą literatūrą. Nors kaip matome, moterų teisės buvo labai menkos ir žiūrint iš to atžvilgio nesinorėtų į tuos laikus sugrįžti, bet aprašytas gyvenimo stilius, lėta gyvenimo eiga, senovinis rašymo metodas sudaro tam tikrą atmosferą raminančią nervus. Formalūs, apgalvoti sakiniai, kad ir kasdieniniame pokalbyje, duoda didelį svorį kalbančiam. Kasdieninis šeimos ritualas, aprašytas be skubėjimo, sukuria saugumo, pastovumo jausmą, kurio taip stokojame mūsų laikais. Skaitant žaviesi gražiai parašytais sakiniiais, ir žinai kad viskas išsispres tvarkingai: gerieji, po įvairių pergyvenimų bus atlyginti, blogieji prisivirs košės, taip kaip turėtų būti gyvenime, bet deja...

19 AMŽIAUS MADOS

IŠ „PRIDE AND PREJUDICE”

JANE AUSTEN

Plačiai yra pasklidusi nuomonė, kad nevedusiam vyrui, valdančiam didelius turtus, yra reikalinga žmona.

Ta nuomonė taip yra išsaknijusi aplinkinių šeimų pasąmonėje, kad nepaisant kiek mažai yra žinomi jausmai ir įsitikinimai tokio viengungio atsikėlusio į naują kaimynystę, į jį žiūrima kaip į vienos ar kitos dukters teisėtą nuosavybę.

„Mano brangus Mr. Bennet,” vieną dieną tarė jo ponias, „ar girdėjote, kad Netherfield Parkas pagaliau yra išnuomotas?”

Mr. Bennet atsakė, negirdėjęs.

„Bet yra,” tęsė ji, „nes tik ką čia buvo Mrs. Long ir man viską apie tai papasakojo”.

Mr. Bennet nieko nebeatsakė.

„Ar jūs nenorėtumėte sužinoti kas išnuomavo?” nekantravo jo žmona.

„Jei jūs norite man papasakoti, aš nieko prieš tai neturiu”.

To paragavimo pakako.

„Tikrai, mano brangusis, jūs privalote tai žinoti, Mrs. Long sako, kad Netherfield išnuomavo jaunas ir turtingas vyras iš šiaurės Anglijos. Jis buvo atvykęs pirmadienį ketverto arklių fajetonu apžiūrėti vietovę, ir taip susižavėjo, kad tuojau sulygo su Mr. Morris. Jis perims nuosavybę dar prieš Mykolines, o dalis tarnų bus name jau sekančios savaitės gale.”

„Kaip jo pavardė?”

„Bingley.”

„Vedęs ar nevedęs?”

„O! Nevedęs, mano brangusis, tikrai! Nevedęs ir su dideliu turtu: keturiais ar penkiais tūkstančiais metinių pajamų. Koks puikus dalykas mūsų mergaitėms!”

„Kaip tai? Kokios reikšmės tai gali turėti joms?”

„Mano brangus Mr. Bennet,” atsakė žmona, „kaip

L. RICHTER

NUOTAKA

jūs galite būti toks nuobodus! Jūs turite suprasti, kad aš galvoju, jog vieną iš jų jis apsisves.

„Ar tai yra jo apsigyvenimo čia tikslas?”

„Tikslas! Nesąmonė, kaip jūs galite taip kalbėti! Bet yra galimybė, kad jis vieną iš jų įsimylės, ir todėl jam atvykus jūs turite galimai greičiau padaryti vizitą.”

„Tam aš nenumatau jokios progos. Galite nueiti jūs pati su mergaitėmis, arba, dar geriau, pasiųskite jas vienas, nes jūs esate taip pat graži kaip ir jos, ko gero galite Mr. Bingley patikti geriausiai iš visų.”

„Mano brangus, jūs man pataikaujate. Aš tikrai turėjau savo grožio įnašą, bet dabar aš nebepretenduoju būti laikoma kuo nors ypatinga. Kuomet moteris turi penketą subrendusių dukterų, ji nebeturėtų galvoti apie savo grožį.”

„Tokiais atvejais moteris ir nebeturi grožio, apie kurį galėtų galvoti.

„Bet, mano brangusis, jūs būtinai turite nueiti ir aplankyti Mr. Bingley, kai tik jis apsigyvens mūsų kaimynystė.”

„Tikrai, tai yra daugiau, negu aš esu numatęs nuveikti.”

„Bet atsižvelkite į savo dukteris. Pagalvokite,

kokios tai būtų puikios galimybės vienai iš jų įsikurti. Sir William ir Lady Lucas yra pasiryžę eiti vien tik dėl to. Kaip žinote, naujai atvykusių, jie niekad nevizituoja. Jūs būtinai turite nueiti, nes mums bus neįmanoma apsilankyti, jei jūs nenuėisite pirma.”

„Jūs esate tikrai per daug skrupulinga. Aš drįstu sakyti, kad Mr. Bingley labai nudžiugtų jus pamatęs. Aš galėčiau per jus jam perduoti porą eilučių, užtikrindamas savo nuoširdų sutikimą, jei jis vestų bet kurią pasirinktą iš mergaičių; tačiau, aš turėčiau pridėti ir gerą žodelį apie mano mažąją Lizzy.”

„Aš pageidaučiau, kad jūs to nedarytumėte, Lizzy nėra nei kiek geresnė už kitas. Aš esu tikra, kad ji neturi nei pusės Jane grožio, ir ji nėra tokia meili kaip Lydia. Tik jūs jai visada duodate pirmenybę.”

„Jos niekuo nepasižymi,” atsakė jis, „ir kaip visos mergiotės yra paikos ir tuščios. Tik Lizzy turi geresnę nuovoką, negu jos seserys.”

„Mr. Bennet, kaip jūs galite šitaip niekinti savo vaikus. Mane erzindamas jūs jaučiate pasitenkinimą, visai neatsižvelgdamas į mano suirusius nervus.”

„Jūs klystate, mano brangioji. Aš esu labai geros nuomonės apie jūsų nervus. Jie yra mano seni draugai. Aš girdžiu juos minint su susirūpinimu mažiausiai apie dvidešimt metų.”

„O! Jūs neišvaizduojate kaip aš kenčiu.”

„Bet aš turiu vilties, kad jūs viską pergyvensite laimingai ir sulauksite daug jaunų vyrų su keturiais tūkstančiais metinių pajamų mūsų kaimynystėje.”

L. RICHTER

MERGAITĖS

19 AMŽIAUS JAUNAMARTĖS PASIRUOŠIMAS

„Kokia iš to nauda, jei jų atvyktų dvidešimt, o jūs atsisakysite vizituoti.”

„Patikėkite manim, brangioji, kai jų bus dvidešimt, aš aplankysiu visus.”

Mr. Bennet buvo neproporcingas mišinys staigių išpuolių, sarkastiško sąmojaus, rezervuotos laikysenos ir užgaidų, kad ir jo žmonai nepakako dvidešimt trijų metų patirties suprasti jo charakterį. Jos nuotaikas išryškinti buvo lengviau. Ji buvo moteris vidutinės išminties, mažesnio išsilavinimo ir nepastovaus temperamento. Būdama kuom nors nepatenkinta, ji pasireikšdavo nerviškais kapryzais. Jos gyvenimo tikslas buvo gerai ištekinti dukras, jos paguoda — vizitai ir paskutinės naujienos.

* * *

Mr. Bennet buvo vienas iš pirmųjų aplankęs Mr. Bingley. Jis visada ketino jam padaryti vizitą, nors iki galo įtikinėjo savo žmoną, kad niekur neis. Ir iki to vakaro kada vizitas buvo įvykdytas, ji visai nieko nežinojo. Viskas paaiškėjo sekančiu būdu. Stebėdamas savo antrąją dukterį apsiuvinėjant skrybėlaitę, jis staiga kreipėsi į ją.

„Aš manau Lizzy, kad Mr. Bingley tai patiks.”

„Mes neturime jokių galimybių sužinoti kas Mr. Bingley patiks,” pasipiktinusi atrėžė jos motina, „nes mes pas ją nesilankysime.”

„Jūs užmiršote, mama,” tarė Elisabeth „mes ją sutiksime pobūviuose, o Mrs. Long pažadėjo ji mums pristatyti.”

„Aš netikiu, kad Mrs. Long tai padarytų. Ji turi savo dvi dukterėčias. Ji yra savanaudė, veidmainė moteris, ir aš apie ją neturiu jokios nuomonės.”

„Neturiu ir aš,” pasakė Mr. Bennet, „aš džiaugiuosi, kad jūs nepriklausysite nuo jos paslaugų.”

Mrs. Bennet nusprendė neduoti jokio atsakymo, bet negalėdama susivaldyti pradėjo kabinėtis prie vienos iš dukterų.

„O, dangau! Nekosėk taip, Kitty. Pasigailėk mano nervų. Tu sudraskysi juos į šmotukus.”

„Kitty nekosėja savo nuožiūra,” pasakė jos tėvas, „tik ji sukosėjo nelaiku.”

„Aš nekosėju savo malonumui,” kandžiai atšovė Kitty. „Lizzy, kada bus sekantis balius?”

„Už dviejų savaitių.”

„Ai! Taip yra,” sušuko jos motina, „o Mrs. Long sugrįžta tik dieną prieš tai, todėl neįmanoma bus mus su juo supažindinti, nes ji pati dar nebus susipažinusi.”

„Tada, mano brangioji, jūs turėsite pirmenybę ir galėsite savo draugę supažindinti su Mr. Bingley.”

„Neįmanoma, Mr. Bennet, neįmanoma, kadangi aš jo nepažįstu. Kaip jūs galite mane taip erzinti?”

„Aš gerbiu jūsų apdairumą. Dviejų savaitių pažintis tikrai yra labai trumpa. Per dvi savaites negalima sužinoti koks yra žmogus tikrumoje. Bet jei mes nerizikuosime, kas nors kitas tai padarys; pagaliau Mrs. Long ir jos dukterėčios turi pabandyti savo galimybes. Jei jūs pasitrauksite, ji tai paskaitys mandagumo mostu; tada aš veiksiu pats.”

Mergaitės spoksojo į savo tėvą, o Mrs. Bennet tik pasakė „Nesąmonė, nesąmonė.”

„Ką turi reikšti šitas atkaklus pareiškimas?” sušuko jis. „Ar jūs manote, kad susipažinimo etiketas ir su tuo susiję sunkumai yra nesąmonė? Čia aš su jumis visiškai nesutinku. Ką jūs pasakytumėt, Mary? Aš žinau, kad esi jauna panelė turinti gilius jausmus, skaitanti daug knygų ir jas cituojanti.”

Mary norėjo atsakyti kažką labai protingai, bet nežinojo kaip.

„Kol Mary susigyvens su savo idėjom, grįžkime prie Mr. Bingley.”

„Aš tiesiog sergu nuo Mr. Bingley,” sušuko jo žmona.

„Man labai nesmagu tai girdėti, kodėl jūs nepasakėte man anksčiau? Jei aš būčiau žinojęs šį rytą, tikrai nebūčiau jo aplankęs. Labai gaila, bet kadangi aš vizitą padariau, tai dabar mes nebegalime pabėgti nuo tos pažinties.”

Visų damų nustebimas buvo toks, ko jis ir laukė, o Mrs. Bennet pralenkė visas. Kai džiaugsmingas sąmyšis kiek aprimo, ji pradėjo įrodinėti, kad įvyko taip, kaip buvo tikėtasi.

„Kaip gražu iš jūsų pusės, mano brangus Mr. Bennet! Aš jaučiau, kad jus pagaliau įtikinsiu, ir buvau tikra, kad dėl meilės savo dukterim, jūs nepraleisite tokios pažinties. Puiku, aš esu labai patenkinta! Ir koks gražus pokštas, kad jūs nuėjote šį rytą ir iki šiol neprasitarėte nei žodelio.”

„O dabar, Kitty, gali kosėti kiek tik nori,” pasakė Mr. Bennet ir kalbėdamas pasišalino iš kambario, išvargintas savo žmonos džiūgavimų.

„Mergaitės, kokį puikų tėvą jūs turite!” pasakė ji užsitarant durim. „Aš nežinau kaip jūs jam atsidėkosite už šią paslaugą, o taip pat ir man. Aš galiu jums pasakyti, kad šiuo mūsų gyvenimo laikotarpiu nėra taip smagu kiekvieną dieną ieškoti naujų pažinčių, bet dėl jūsų gerbūvio mes darysime viską. Mano mieloji Lydia, nors esi jauniausia, bet aš drįstu tvirtinti, kad Mr. Bingley tikrai šoks su tavim sekančiame baliuje.”

„O!” ryžtingai atsakė Lydia, „aš nebijau, nors esu jauniausia, bet ūgiu aukščiausia.”

Likęs vakaras buvo skirtas spėliojimui, kada jis padarys revizitą Mr. Bennet, ir kvietimo vakarienei laiko nustatymui.

(Iš anglų kalbos išvertė N. KULPAVIČIENĖ)

MILFORDO KELIUKAS

MEILĖ GERDVILYTĖ-SPENCE

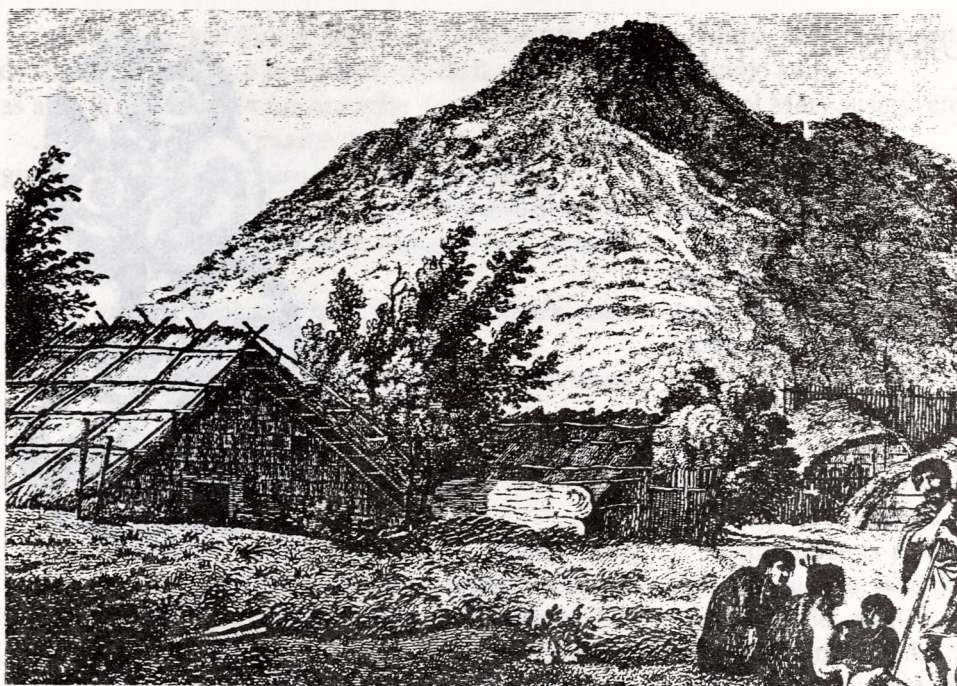

Daug rašyta ir pasakota apie šį Naujosios Zelandijos 54 km., tik pesčiomis pasiekiamą, tarpkalnių praėjimą-tarpeklį. Tvirtinama, kad tai pats gražiausias, įdomiausias ir įvairiausias savo vaizdais, augmenimis ir paukščiais pasaulio takas. Jis prasideda nuo Te Anau ežero, tęsiasi per N.Z. medžių mišką, paupiu ir kyla į 1,154 m. tarpeklį, paskui leidžiasi žemyn į slėnį ir per miškus į garsųjį Milfordo fjordą. Jau nuo 1889 m. kas vasarą, tarp lapkričio vidurio iki kovo pabaigos, jauni ir pagyvenę keliautojai eina tuo taku, visi neša savo kuprines gailėdamiesi, kad perdaug visko prisidėjo...

Smalsumo pagauta ir aš kalbinau sūnų, kad pabandytume šią kelionę. Nuėjus į turistinę įstaigą užsakiau vietas, nes palydovai veda grupėm ir priima tik nustatytą skaičių. Gavau sąrašą su patarimais, kaip reikia pasiruošti ir ką pasiimti su savim. Svarbiausiai apavas: stiprūs ir patogūs batai su dviem porom vilnonių kojinių, kad pirmą dieną nesutrintų pūslių. Pataria, gerai išnešioti batus ir užsidėjus plytų prikrautą kuprinę, kasdien po keletą kilometrų "treniruotis". Sunku buvo rasti, kad kas norėtų su manim eiti "pasivaikščioti" karštom vasaros dienom, tai dažniausia tekdavo vienai. Neretai mane palydėdavo keleta nustebusių žvilgsnių, kai aš praeidavau pro šalį apsivilkus legvute vasarine suknute, apsiavus dideliais batais ir su kuprine. Pradėjom atrinkti rūbus: tinkamą lietpaltį, nes ten dažnai lyja, kelias poras kojinių, nepamiršti šiltą vilnonį megztinį, gali kalnuose staiga atšalti, dar vieną pakaitą vakarui ir t.t. Taip susidarė nemaža krūvelė pačių reikalingiausių daiktų. Keliam, bandom su kuprinėm paeiti toliau, dar kelintą kartą aptariam ką palikti...

Atėjo ilgai laukta diena, ir pasikrovę kuprines

išvažiavom į fjordų kraštą. Pernakvojom Te Anau miestelyj, ten palikę mašiną nužygiavome į susirinkimo vietą. Ilgai nereikėjo laukti, pasirodė su sąrašu mūsų būsimas palydovas ir liepė lipti į autobusą, kuriuo turėjome važiuoti 34 km. iki laivo, tada plaukti iki pradžios Milfordo keliuko — mūsų kelionės tikslo. Nuo laivo prieplaukos visi einame kartu ir dairomės į aukštus medžius, kalnus, kurie mus supa iš trijų pusių, o užnugaryj keturiom dienom paliekam ežerą, laivą ir modernų gyvenimą su patogumais. Lygus ir gan platus kelias tęsiasi vos kelis kilometrus Naujosios Zelandijos amžinai žaliuojančių medžių mišku iki lankos ir pirmo nakvynės namelio. Prie durų mus pasitiko šeimininkai, jie čia gyvena kiekvieną vasarą, verda ir globoja turistus, kurių kasdieną vis atvyksta nauja grupė, Parodė moterų ir vyrų miegamuosius, prausyklas, pasiūlė išeiti pasižiūrėti ar pažuvauti upėje upėtakių pusryčiams, o pavakare susirinkti į valgomą, tada visi susipažinę, daugiau išgirsime apie Milfordo taką, kas mūsų laukia ir ko galime tikėtis. Valgomam visi stalai su suolais aplink užsipildo susirinkus mūsų grupei. Ant sienos didžiulis viso pasaulio žemėlapis prikaišytas spalvuotų smeigtukų. Supratom kam jie ten, kai mūsų šeimininkas pradėjo visus iš eilės klausti pavardžių ir iš kur atvykom. Daug smeigtukų prismaigstyta N. Zelandijoje, Australijoje ir Britų salyne, nors nemažai jų yra Vokietijoje, Šveicarijoje, netruksta ir Kanadoje, J.A.V. ir Japonijoje. Mūsų 25 žmonių grupė irgi įvairi: 4 amerikainai, 5 anglai, 1 škotė, 4 australai, visi kiti vietiniai zelandiečiai. Tik aš viena išimtis, nors gyvenu N. Zelandijoje, bet gimiau ir augau mažytėj Lietuvoje, ne savo valia pasirinkus tremtinės dalią. Atsikėlus einu smeigti

NAUJOSIOS ZELANDIJOS
ČIABUVIŲ
MAORI KAIMELIS

19 A. GRAVIŪRA

smeigtuką į okupuotą Lietuvą, kur Kaunas net nepažymėtas. Visi garsiai ploja, o aš kalbu-pasakoju, kad mes irgi trokštame laisvės, tik mūsų tautos kančių verksmo niekas nenori girdėti.

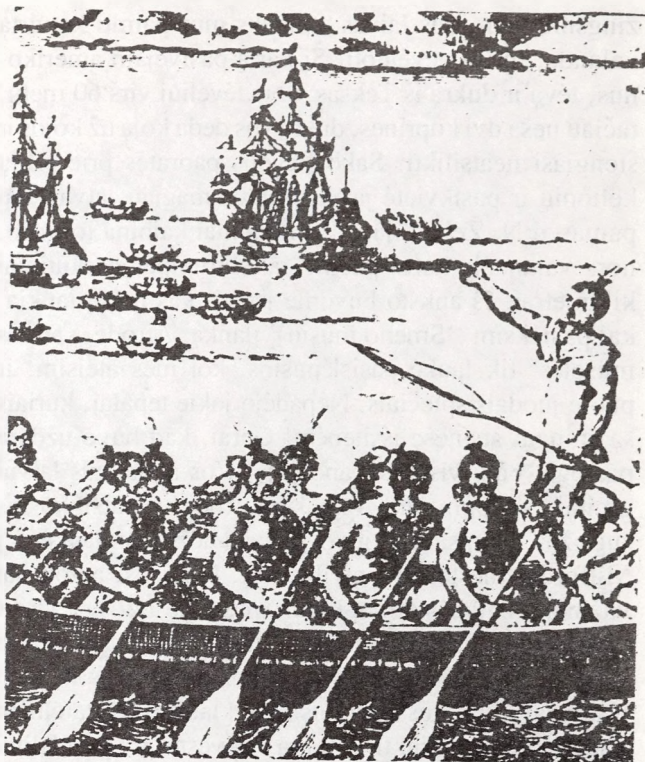
Sukilę iš ryto sėdam pusryčių, o ant stalo jau garuoja vyrų pagauti upėtakiai, visų apetitai geriausi, nuotaikos pakilusios, atrodo, ką čia reiškia tie 16 km. iki sekančios nakvynės? Išeinam po 2 ar 3, kiekvienas savo įprastu žingsniu, jaunimas pasileidžia pusgreičiu, o dvi apie 70 m. buvę mokytojos lėtai pradeda kelionę, tau-pydamos savo jėgas. Rytas gražus ir saulėtas, danguj nėra debesėlio, džiaugiamės, nėra žadėto lietaus. Einam mišku, takas tęsiasi paupiu ir pamažu kyla aukštin. Upėj nardo mažytės mėlynos antys, o mus lydi drąsūs paukščiukai gaudydami vabzdžius ir švysčioja savo uodegytėmis, juos čia vadina vėduoklių — uodegytėmis. Dairomės ar nepamatysim koki retesnį, įdomesnį paukštį, gal išgirsim plazdėjimą laukinio karvelio, jie N. Zelandijoje išsivystė daug didesni, palyginus su Europos giminaičiais. Išėję iš miško pamatė, kad slėnis žymiai susiaurėjo, aplinkui mus iš visų pusių, supo granito kalnai, o nuo jų krito daugybė krioklių ir kriokliukų. Sakoma, kad po lietaus ypatingai gražu, kai vandens kiekis dar gausesnis. Lygus keliukas irgi pasikeitė, lipame žymiai stačiau per akmenis ir uolas. Kulniuojam lėčiau, o kuprinės staiga pasunkėjo, jaučiame — antroji pusė kelio bus žymiai sunkesnė ir ilgesnė. Pasivejam jauną amerikoną porą iš Čikagos,

nepripratusių prie kalnuotų vietų ir lygumose negalėjusių tam pasiruošti, nors taupė ir planavo šią kelionę apie porą metų. Eidami kartu daugiau išsikalbėjome: pasakojo mūsų čikagietė, kad dirba įstaigoj su lietuvaitė, yra daug girdėjusi apie Lietuvą ir atjautė mūsų tėvynės likimą. Bepolitikuojant priėjome 2-ją nakvynę, džiaugėmės radę karštą arbatą su bandelėmis — koks gardumėlis? Jau be kuprinių išskubam pasižiūrėti vaizdų, padaryti nuotraukų ir pasidalinti dienos įspūdžiais. Po vakarienės visi greitai ruošiamės ilsėtis, nes rytoj būsim tikrai išbandyti.

Lyja, girdžiu dar nevisai pabudus, gal tik sapnavau? O ne, tikrai lyja, tikras fjordų krašto lietus, pilte pila kaip iš kibiro. Neskubėdami valgome pusryčius, dedame sumuštinis į kuprines priešpiečiams ir ant lietpalčių dar apsisiaučiam skraistėmis, kurios apdengia ir kuprines. Sūnus įspėja: "Užsidėk vilnonę kepurę, nes aukštai palypėjus bus šalta". Štai ir palydovas ragina, paskubėkite, nes greitai tiltelis per upokšnį gali būti apsemtas. Ir tikrai, visa upė šnioksdama plaukia arti mūsų kojų, o kriokliai krenta didesni ir jų žymiai daugiau negu vakar. Lipam į kalną daug nesidairydami, nuo nosių varva lietus, kojos visai peršlapo, tik retkarčiais stabtelim atgauti kvapą. Užtruks apie 3 valandas, kol pasiekėm viršų — vadinamą balnu ir tarpeklio taką. Beveik nustojo lyti, debesys praretėjo; o prieš akis nuostabūs vaizdai, viena kalno pusė krenta stačia siena žemyn, apačioj slėniu vingiuoja upė į fjordą tolimoj. Negali

atsistebėti tuo grožiu ir jauti Dievo didybę, atrodo, lyg tapti tos gamtos dalele, pamiršti visus rūpesčius ir vargus, o krūtinėj tik lengva ir miela. Suėję į pastogę valgomie sumuštiniai ir geriame palydovo išvirtą arbatą, o visi garuojam kaip pirtyj, per skraistę ir lietpalčius sušlapome iki gyvo kaulo! Nelaukdami, kol sustings atvėsę raumenys, vėl pakylam. Šaltas vėjas pučia kiaurai, nes medžius pakeitė krūmai ir šiurkšti kalnų žolė; kai kur auga gėlės, aukštai — granito viršūnės su blizgančiomis sniego kepurėmis. Vingiuojam žemyn gan stačiu taku, per sriaunius upelius, purvą ir uolas. Atrodo, lengviau buvo lipti į viršų. Mus pasivijo vyras su žmona iš Sydnejaus, abu dėsto universitete ir pasakojo, kad gerai susipažinę su Pabaltijo padėtim, nes turi kolegą latvį. Toliau eidami juokauja, kad juodu yra tik vieni iš visų jaunų akademikų vedę, kiti, pagal šių laikų madą, gyvena susidėję. Pagaliau pasiekiam 3-čią namelį, čia mūsų laukia bandelės su uogiene ir arbata. Tariamės ar eisim iki Sutherlando krioklio, nes prisidės dar keletą kilometrų. Tačiau nepasiduodam nuovargiui ir vėl žygiuojam, be kuprinių žymiai greičiau keliaujam, po geros valandos pamatom krioklį visoj didybėj. Jis vienas iš pačių aukščiausių: krenta 580 metrus, 3 dideliais šuoliais žemyn, nešdamas baltą putojantį vandenį nepaprasta jėga. Stovime kaip užhipnotizuoti, negalim atitraukti akių ir tik pirštais rodome į daugybę vaivorykščių, nes susikalbėti negalim, toks jo garsus šniokštimas it griausmas. Sunku įsivaizduoti tą vandens gausumą, atrodo, greitai ištuštės kalnų viršūnių ežeras ir krioklys nurims. Grįžtame labai pavargę, bet patenkinti, kad nepatingėjom pamatyti dar vieną gamtos stebuklą. Atlingavę su lazdom mūsų dvi mokytojos pasakoja, kad dar nuo kalno leidžiasi londonietė su palydovu, jis neša jos kuprinę. Sako, ji nebuvo tinkamai pasiruošus šiai kelionei, ir stebisi, kaip ją vieną išleido zelandiečiai giminės. Pagaliau atėjo, kai visi nusiprausę ir persirengę ruošėsi vakarieniauti, dejuodama atsigulė tiesiai į lovą. Žada ją malūnsparniu išvežti, nes pati negalės toliau eiti. Ruošiamės anksčiau atsigulti, visi išvargom, o rytą — dar 22 km. kelio.

Rytas vėl miglotas ir linoja, po pusryčių vėl negaidami išžygiuojam. Keliukas uolėtas, leidžiasi slėniu, aplinkui augmenija visiškai pasikeitus: daug paparčio medžių, vijoklių ir laukinių fuksijų. Atsargiau leidžiamės slidžiomis uolomis, o per dumblą paskubinam, visur jaučiama drėgmė, nors dangus prasiblaivė ir nustojo lynoti. Vingiuojam paupiu, paežeriu ir dar stabtelim pasigėrėti vienu ar kitu kriokliu, palendam po didžiuliu "varpo" akmeniu, ten užtenka vietos atsistoti apie 10-čiai žmonių, taip laikas ir vanduo ištašė uolą. Vėl

MAORI PUOLA BALTUOSIUS KOLONISTUS

MAORI-VYRAS, NAUJOJI ZELANDIJA

žingsniuojam, nes laivas atplauks mus paimti ketvirtą valandą, turim nevēluoti. Šį kartą pasivejam amerikonus, tėvą ir dukrą iš Teksas; nors tėveliui virš 60 metų, tačiau neša dvi kuprines, dukra vos deda koją už kojos ir stengiasi neatsilikti. Sako, tėvelis papratęs prie tokių kelionių ir pasikvietė ją, kad būtų smagiai, atvažiavo pamatyti N. Zelandiją. Mus maloniai kalbina ir prašo, nors valandėlę kartu paeiti, gal sutrumpės paskutiniai kilometrai. Iš anksto buvome įspėti, kas mūsų laukia, kai pasieksim "Smėlio musių" įlanką. Atrodė, kad tos muselės, tik laukė pasislėpusios, kol mes ateisim, ir puolė juodais spiečiais. Nepadėjo jokie tepalai, kuriais sąžiningai atsinešę išsitemėm. Gerai, kad buvo uždara pastogė, būtų visus užkandžioję! Vos atplaukus laivui greitai sulipom ir išplaukėm fjordu, atsilikusius sugrįžęs paims. Už gero pusvalandžio atplaukėm į Milfordo miestelį ir į civilizaciją. Mašinos, autobusai važinėja, žmonės, krautuvės ir mūsų viešbutis su visais patogumais. O mes linguojam, kaip antys, lyg nesavom kojom, norėtume paskubėti, numesti kuprines ir gerai išsimaudyti, tik tos kojos atsisako klausyti. Nutarėm po vakarienės susirinkti į barą atšvęsti ir pasidalinti įspūdžiais. Paskutinį kartą susėdom kartu, palydovas išdalina "diplomus", kad sekmingai įveikėm garsųjį keliuką. Gauna jį ir mūsų londonietė, nušvitus dėkojo ir kviečia į Londoną ją aplankyti. Dauguma pasidalinam adresais, gal pasitaikys proga vėl susitikti? Per tas kelias dienas gerai susipažinom ir bendra kelionė sujungė visus į vieną šeimą. Dar išeinam į lauką, dar kartą pasigėrėti nuostabiu vaizdu. Didžiulis mėnulis kabo, kaip žibintas, šalia Mitros kalno, granitas ir krikštolinis krioklių vanduo sidabru blizga toj nežemiškoj šviesoje ir visas tas paveikslas atsispindi ramiam fjordo vandenyje. Vien dėl šio vaizdo verta čia atkeliauti. Nesinori palikti šį grožį ir gaila, kad reikia atsisveikinti ir išsiskirstyti. Rytoj grįšime autobusu aplinkiniu keliu į Te Anau, kur palikome savo mašiną. Grįžę namo ilgai pasakosime savo kelionės nuotykius, o ten — nakvynių namelyje liko įsmeigtas smeigtukas liūdyti, kad ir šiam tolimam Milfordo takelyje lankėsi lietuviai.

RAŠYTOJA MARIJA AUKŠTAITĖ

SVEIKINAME 90 SULAUKUSIĄ

LINKIME DAUG SVEIKATOS!

MARIJA AUKŠTAITĖ

MANO ALYVOS

*Kuo nusikalto mano alyvos?
Kuo nusikalto melsvi žiedai...
Kad jiems neleista klestėt gėlynuos,
Gal nusišypso jie permažai?*

*Gal prasivėrę liūdni varpeliai
Dindi per liūdną giesmę laukų?
Tai liūdi verkia melsvi žiedeliai —
Toli nuo sodų ir nuo takų.*

*Ar bus jau lemta vienišam kerui
Tuščiuose plotuos sunykt vienam?
Ir praplasnojant padangių arui —
Žiedus užmerkti skausmui senam.*

*Mano alyvos, mano žiedeliai,
Kuo nusikaltot, gimę liūdni?
Ko dindi verkia melsvi varpeliai?
Ko jie ištroškę ko alkani?..*

KNYGŲ APŽVALGA

Alė Rūta

Bronys Raila — **“Tave mylėti tegalima iš tolo”**. — Radijo prakalbos į Lietuvą 1983-85 m. Leidėjas-mecenatas — Kostas Ramonas. Spaudė “Draugo” spaustuvė Čikagoje. Aplankas dail. Vytauto O Virkau. Kaina 8 dol.

Tai tryliktoji rašytojo-žurnalisto Bronio Railos knyga; trečioji — Radio žurnalizmo kūrybos bei parinktų informacinių temų į Tėvynę knyga.

Jei kas imtų ir suabejotų Br. Railos patriotizmu, tegu pasiskaito ir šioje knygoj jo pažiūras į komunizmą, į mūsų krašto likimą bei tas viltis, kuriomis dabar gyvena kiekvienas padorus, neišsigimęs lietuvis.

Jau ir ankstesni jo raštai (knygose “Tam-

siausia prieš aušrą”, “Iš paskendusio pasaulio”, “Laumių juosta” ir kt.) parodė, kad sugeba autorius pasisakyti įžvalgiai ir įdomiai politinės pokario padėties Lietuvoje bei užsieny klausimais, kad mūsų tautos gyvenimo rūpesčius svarsto nuoširdžiai ir nepašykšti aštresnių žodžių Lietuvos okupantui bei jų pataikūnams. Jei kas anų 12-kos Br. Railos knygų ir nebūtų skaitęs, tai jau vien šioje-susidarys išpūdį, kiek jam svarbi Lietuva, kiek įsijautęs į jos kultūrinės ir gyvybines problemas. Be to, knyga parašyta tikslia mūsų kalba, išdailintu stiliumi; visoje knygoje beveik nėra korektūros klaidų, — tai drauge autoriaus ir spaustuvės nuopelnas.

Knyga tinka ir sąmoningajam jaunimui, bei aukštesnių Lituanistinės mokyklos klasių mokiniams, — ypač jei kas jiems sunkesnes sąvokas paaiškintų. Gaunama “Drauge”, 4545 West 63 Str., Chicago, Illinois. 60629.

Jonas Vizbaras-Sūduvas — **“Kur bėga Šešupė”**, romanas, išleistas Lietuvių Istorijos d-jos-1986 m. Čikagoje. Aplanko piešinys-Vytauto Dilbos. M. Morkūno sp.vė. Kaina-10 dol.

Gana gražia kalba aprašyta Sūduva Priešaušrio laikais; nors sintaksės klaidų pasitaiko. Turinys labai turtingas vardais, istoriniais ir pramanytais. Marijampolės gimnazijos tų laikų aspiracijos ir kovos lietuvių — prieš rusinimą ir carinius rusus. Pagrindinis herojus-Povilas Naujokaitis, knygos ir mokslo mėgėjas, šviesus patriotas lietuvis, kieta charakterio, bet ir jausmingas jaunuolis (įsimylėjęs grafaite ir ją atlietuvinęs).

Per visą romaną intrigos kaip ir nėra; bet atpasakota gan vaizdžiai sūduviečių sieki-

mas šviesos ir Lietuvai teisybės bei laisvės. Paskutinis romano trečdalis — jau gana intriguojantis, įvykių bei charakterių susidūrimo įtampa; skaitai su įdomumu.

Juozas Brazaitis — **“Raštai” — VI.** Į Laisvę Fondo leidinys 1985. Spaudė “Draugo” sp. Redakcinė komisija: Alina Skrupskelienė ir Česlovas Grincevičius. Kaina 16 dol.

Juozo Brazaičio, didelio literatūros kritiko bei istoriko, raštai tęsiami 6-tame tome. Čia sudėti daugiausiai politiniai straipsniai lietuvių rezistencijos temomis. Tai buvo J. Brazaičio gyvenimo pagrindinis rūpestis, ypač išeivijoje. Jo nemažai knygų ir gausūs straipsniai publicistikoje buvo giliai išmąstyti, įžvalgūs, pilni ateities gairių ilgoje lietuvių laisvės kovoje.

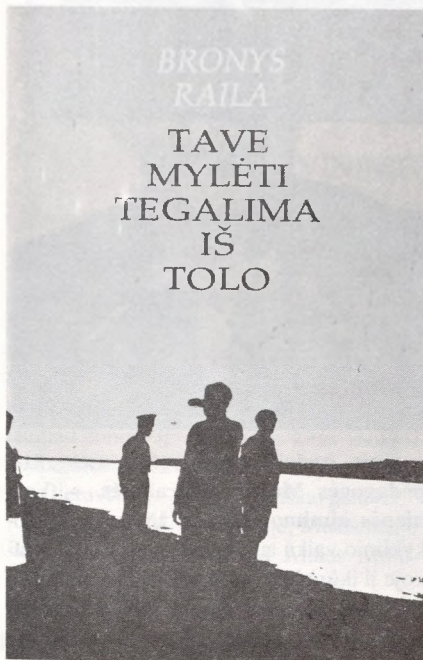
“Pasaulio opinija leidosi sukrečiama rezistencijos prieš Sovietų okupaciją vėlaitik su Rytų Vokietijos sukilimu 1953, Lenkijos 1956, o labiausiai jau Vengrijos 1956. Vakarai tada atkreipė dėmesį į rezistenciją prieš sovietinio komunizmo okupaciją.”

“Kas įkvepia tautas rezistuoti, kokia rezistencijos prasmė?”

Tai mažos ištraukos iš knygos įvadinio žodžio. (9-10 p.p.) Knyga ne tik verta, bet ir reikalinga kiekvieno lietuvių dėmesio.

Fab. Neveravičiaus—**“Priešai”**, Raštų rinkinys, “Nidos” Knygų klubo leidinys, 1986-London'e.

Prieš penkis metus mirusio prozos rašytojo biografija bei kūrybos trumpas įvertinimas ir pluoštas pasakojimų, romano fragmentų bei įdomi pjesė “Priešai”, kuri jau buvo vaidinta Brooklyn'e, N.Y. ir kuri dabar labai praverstų mėgėjų teatrums

“DP: LITHUANIAN IMMIGRATION TO CANADA AFTER THE SECOND WORLD WAR”,

365 psl., 40 iliustracijų,

parašyta **Dr. Mildos Danytės**, išleista “Multicultural History Society of Ontario”. Minkštais viršeliais — \$14.95, kietais — \$19.95, persiuntimui pridėti \$1.50.

Užsakymus ir čekius siųsti: D. S. Danys, 1681 Ainsley Dr., Ottawa, Ontario K2C 0S8

Alicija Rugytė

Istorikė Aliciją Rugytę prisimenant

Šiomet suėjo vieneri metai, kai užbaigė šios žemės kelionę kultūrininkė, visuomenės veikėja, spaudos bendradarbė ir istorikė Alicija Rugytė, sulaukusi senatvės. Ji mirė Čikagoje po trumpos ligos 1985 m. birželio 20d., palaidota sv. Kazimiero lietuvių kapinėse.

A. Rugytė buvo gimusi 1902 m. gruodžio 5 d. Tauragės aps., Švėkšnoje. Jos tėvas dr. Juozapas Rugys buvo gydytojas. Baigęs Maskvos universitetą, jis sugrįžo atgal į Lietuvą ir Švėkšnoje atidarė kabinetą. Jos tėvas buvo gimęs Sintautų valsčiuje, Šakių aps. Jis vedė Ireną Skalskaitę. Juodu išaugino gražią lietuvišką šeimą. Abu tėvai yra mirę Lietuvoje.

Pasimokiusi namuose, A. Rugytė įstojo į Kauno mergaičių mokytojų seminariją ir ją baigė 1927 m. Tada Švietimo ministerija ją paskyrė mokytoja į Garliavos pradžios mokyklą. 1930 m. ji buvo perkelta į Kauną, į Jablonskio vardo pradžios mokyklą

išeivioj.

Fabijonas Neveravičius buvo klasikinės prozos atstovas, dramaturgas bei geras vertėjas-ypač iš lenkų ir rusų kalbų (S. Remonto „Kaimiečiai“, „Ana Karenina“ ir kt.) Jo lietuvių kalba buvo pavyzdinai gera, stilius-estetinio realizmo, gabia plunksna sprendžiant visuomenines bei psichologines problemas. Jo žymesni originalūs veikalai: romanai: „Dienos ir naktys“ (1935), „Blaškomos liepsnos“ (1936), „Erškėčiai“, „Gulbių sala“ (1938), taip pat, keli novelių rinkiniai.

Žaliakalnyje. Tačiau A. Rugytė savo įgytom mokslu žiniom nesitenkino. Dar dirbdama Garliavoje, ji nusprendė stoti į universitetą. Sąlygos buvo labai sunkios, nes reikėjo pamokas suderinti su studijom, ryte į Kauną nuvažiuoti autobusu, o vakare grįžti traukiniu. Kai buvo perkelta į Kauną, tai mokslo sąlygos palengvėjo. Taip 1933 m. A. Rugytė Vytauto Didžiojo universitete baigė istoriją, ir pedagogiką.

Atgavus Vilnių, 1939 m., ji buvo perkelta į Vytauto D. bėniukų gimnaziją, kur dėstė istoriją. 1942 m. ji perkelta į gimtąją Švėkšnį, kur ėjo gimnazijos direktorės pareigas iki pasitraukimo į Vakarus.

Artėjant frontui, ji, kaip ir daugelis iš mūsų, paliko namus ir su visais savo šeimos nariais pasiekė net tolimąją Bavariją. Pradžioje apsistojo Regensburge, o vėliau gyveno Scheinfelde. Ten nesėdėjo sudėjusi rankas, bet tęsė savo pedagoginį darbą lietuvių stovyklų mokyklose. Prasidėjus lietuvių emigracijai į užjūrius, ji 1949 m. pasiekė Amerikos krantus ir apsistojo Čikagoje, kur išgyveno iki savo mirties.

Kalbant apie velionės A. Rugytės gyvenimą ir jos nuveiktus darbus, būtų galima parašyti visą knygą, o ne tik trumpą straipsnį žurnalui. Tiesiog reikia stebėtis, iš kur ji sėmėsi tiek daug jėgos ir ištvermės savo darbams visose srityse. Bene didžiausias jos gyvenimo nuopelnas yra kaip mokytojos. Pradėjus dar Lietuvoje, ji tęsė savo pamėgtą darbą ir išeivijoje. Čikagoje ji dėstė lietuvių kalbą ir istoriją Marquette Parko lituanistinėje mokykloje.

Ji dirbo Čikagos aukštesn. lituanistinėje mokykloje ir Pedagoginiame lituanistikos institute Jaunimo centre. Ji dalyvaudavo mokytojų studijose, jaunimo stovyklose, neatsisakydavo į suvažiavimus atvykti su paskaitomis. Svarbus jos darbas buvo ir Lietuvių istorijos draugijoje, kur ji ėjo reikalų vedėjos pareigas. Jos bute būdavo tos draugijos narių posėdžiai ir susirinkimai. Jos ir kitų narių pasišventimu yra leidžiamas žurnalas „Tautos ateitis“. Draugijos yra išleista daug veikalų ir knygų, perspaudinti visi „Aušros“ numeriai ir kt. Ji buvo pasiryžusi perspaudinti visus numerius ir „Varpo“, bet mirtis sutrukdė tą ir kitus jos darbus.

A. Rugytė dažnai bendradarbiavo ir katalikiškoje spaudoje. Ji suredagavo ir išleido Švėkšnos monografiją ir Zanavykų monografiją. Pastaroji buvo išleista todėl, kad jos tėvas buvo zanavykas, kilęs iš Šakių aps. Jos rūpesčiu yra išleista ir išeivijos mokykloms daug vadovėlių. Kai tam darbui trūkdavo pinigų, tai ji surasdavo žmones,

kurie savo aukomis prisidėdavo prie vadovėlių išleidimo ir prie bendro švietimo darbo. O kai reikėjo šeštadieninėms mokykloms pastogės ir suolų, ji ir tai atradavo. Išleistas Lietuvos istorijos knygas ji siųsdavo į Australiją, P. Ameriką ir kitur.

A. Rugytė priklausė įvairioms organizacijoms. Būdama dar universitete, ji buvo narė ateitininkų studentų „Giedros“ korporacijos. Vėliau priklausė Kat. moterų sąjungai, Lietuvių mokytojų sąjungai ir kitur. Ji dažnai padėdavo išeivijos bendruomenei, šalpos organizacijoms ir t.t.

Turime prisiminti, kad velionė A. Rugytė Čikagoje visus šiuos darbus daugiausia atlikdavo šeštadieniais ir sekmadieniais. Duoną ji sau užsidirbdavo siuvykloje. Džiaugėsi, kai jau išėjo į pensiją, kad galės visas savo jėgas pašvęsti mūsų jaunimo mokymui ir auklėjimui.

Šiandien, praėjus vieneriems metams nuo jos mirimo, Čikagos lietuviškoji visuomenė, jos buvę mokiniai ir mūsų spauda prisimins ją, nors daug jos darbų dar liko neužbaigtų.

Teįsisi ji svetingojoje Amerikos žemėje, kuri ją priglaudė amžinai!

S.G.

Šiais metais sukako 100 metų nuo pedagogės Marijos Kuraitytės — Var-nienės gimimo. Ji buvo žinoma priešmo-kyklinio vaikų auklėjimo specialistė. Lietu-voje ji įkūrė Montessori sistemos draugiją ir mokyklą. Ir išeivijoje ji tęsė pedagoginį darbą.

• MOTERYS PASAULYJE

SUKAKTUVININKĖ ALINA GRINIENĖ

Veiklių lietuvių moterų yra visame pasaulyje, bet ne apie visas jas vienodai išgiriname. Daugiausia periodinės spaudos turime J.A.V., tai čia dažniausia ir skaitome apie vietines veikėjas. Tačiau reikėtų daugiau žinoti ir apie visas kitas moteris nusipelnusias savo darbais ir pasišventimais lietuviškai — visuomeniškai gerovei.

Šiais metais V. Vokietijoje, Muenchen'e iškilmingai buvo paminėta Alinos Miliušytės — Griniinės 70 metų sukaktis.

Prisimenu ją iš šv. Kazimiero seselių gimnazijos — visada linksma ir smagia,

visada malonią ir su šypsena; ji buvo visų jaunesniųjų „simpatija“... Praėjo daug metų, visos išsiskirstė tolimuose kontinentuose. Apie vienas girdime rečiau, apie kitas — visai nieko, bet Alinos Griniinės pavardę visada tenka skaityti Europos lietuvių spaudoje. Baigusi humanitarines studijas Vilniaus universitete, ji pasirinko pedagogės profesiją, kurią vis dar tęsia iki šių dienų. Sunku būtų išvardinti jos visus nuopelnus, visur ji dirba, viskas jai svarbu: lietuviybė, jaunimas, ateitininkija, visuomeninė veikla ir t.t. Teisingai jos veikla buvo apibūdinta

„Krivulės“ leidinyje — idealiniu visuomeniškumu!

Popiežius Jonas Paulius II apdovanojo ją ordinu „Pro Ecclesia et Pontifice“, kuris buvo įteiktas pagerbtuvių metu. Munchenietčiai ir kiti V. Vokietijos lietuviai surengė jai iškilmingą pagerbimą. Visi jai dėkingi. Nuoširdžiai sveikiname Sukaktuvininkę Aliną ir linkime jai dar daug metų darbuotis lietuviybės baruose!

N.K.

„Laiko“ laikraščio, kuris eina Argentinoje, ilgametė redaktorė **Ona Kairelienė**, pasitraukė iš pareigų, dėl sveikatos susilpnėjimo. Ji taip pat yra žinoma Buenos Aires lietuvių veikėja, daug metų ir jėgų skyrusi visuomeniškai veiklai.

Juzė Daužvardienė, ilgametė lietuvių garbės generalinė konsulė Čikagoje, pasitraukė į pensiją. Susirgus gen. konsului dr. Petrui Daužvardžiui, oficialiai jo pareigas perėmė 1971 metais. Pareigos buvo nelengvos, nes mirus vyrui viską reikėjo atlikti vienai. Ji buvo visų gerbiama moteris, daug pasidarbavusi Lietuvoje kultūros kėlime kitautaučių tarpe. Prie visų kitų nuopelnų reikia pridėti lietuviškų šiaudinukų ornamentų iškėlimą. Taip pat ji yra ir „Popular Lithuanian Recipes“ knygos autorė, kurios jau išleistos 8 laidos.

Solistė Violeta Rakauskaitė-Štromienė yra pasižymėjusi pramoginės muzikos atstovė. Germanistikos mokslus baigė ir savo muzikalinę karjerą pradėjo Lietuvoje. Nuo 1975 metų gyveno V. Vokietijoje. Su įvairiom muzikalinėmis grupėmis koncertavo Vakarų Europoje. Jau 1976 m. išleido savo plokštelę „Violeta“; sekanti plokštelė „Violeta II“ pasirodė 1984 m. Šiuo metu solistė gyvena Anglijoje.

SOLISTĖ GENOVAITĖ

VASILIAUSKIENĖ

Isolda I. Poželaitė-Davis

Sekmadienį, balandžio 6 d. mūsų energinga, patraukliai atrodanti jubiliatė atšventė savo gimtadienį. O gimtadienis neeilinis, bet ir asmenybė neeilinė. Vargu ar rasim pasaulyje antrą tokią Genovaitę, visa savo būtybe pamilusią gimtojo krašto dainas. O jas ji dainuoja ne tik savo tautiečiams Australijoje ir užjūriuose, bet ir platesnei šio krašto publikai. Kur tik reikia atstovauti daina lietuviams, ten tikrai rasime mūsų mielą Genovaitę. Tad ir nenuostabu, kai atsiranda proga jai padėkoti, kalbėtojų daug, o jų žodžiai nuoširdžiai vis sako: "Ačiū, Tau Genovaitė!"

Jonas Stačiūnas, ALB Adelaidės Apylinkės pirmininkas kalbėdamas apie jos didelį įnašą mūsų bendruomenėje, taikliai apibūdino jos veiklą: "Genovaitės kelias, tai ne paprastas kelelis, o platus vieškelis vedąs tiesiog į dainų kraštą". Tikrai, lietuvišką liaudies dainą ji myli visa savo esybe! Net ir jos vyras Jurgis, turėjo duoti priesaiką prieš vedybas, kad niekad jos nekliudys jai dainuoti ir puoselėti dainos meną.

Iš buvusios jos mokytojos Agos Stepnienės išgirdome, kad Genovaitė buvo "spritni mergytė" ir visų parengimų žvaigždė gimnazijoje. Antaninos Binkevičiūtės - Gučiuvienės šilti žodžiai pagerbė buvusią mokinę ir moterį, kuri nežiūrint skaudžių šeimyninių nelaimių, nesigailė-

dama savęs dalinosi su kitais savo gabumais ir meile tėvynei Lietuvai.

Gilią meilę ir pagarbą savo motinai parodė jos sūnus sumaniai pravedęs jubilėjaus pobuvį. Anot jo: "Mama man yra pats kilniausias, mieliausias energingo žmogaus pavyzdys. Ar laimė ar nelaimė ištinka šeimą, mama visad kaip ta spyruoklė atsi-gauna, pasikelia virš slegiančios tikrovės ir vėl su didžiu optimizmu žiūri į ateitį".

Dar daug prasmingų žodžių buvo tarta šios puikios puotos metu. Lietuvių namų priesalėje jautėsi nuoširdumas, džiaugsmas, padėka gabiui solistei ir ilgametei chor-vedei, kurios dėka mes vis dar turime chorą ir moterų oktetą, kuriais galime pasi-didžiuoti. Genovaitės pasišventimą, kan-trybę ir meilę "Lituanian" chorui prasmingai įvertino choristai padėdami surengti šį pobuvį.

Dail. Snaigės Valiūnaitės — Šileikienės (Sileika) kūrybos paroda buvo surengta š.m. rugsėjo mėn. 11 d., Del Bello Gallery, Toronte. Dailininkė mokslus baigė Toronte

**Sveikiname
80
Sulaukus!**

**Operos
Solistė
Juozė Augaitytė**

PRAŠOM SUMOKĖTI

PRENUMERATĄ UŽ 1986 METUS

ADMINISTRACIJA

ir Paryžiuje: dažnai dalyvauja parodose ir yra žinoma Kanados meno pasaulyje.

Viktorija Bagdonaitė de Giraldis mirė š.m. gegužės mėn., Buenos Aires. Ji ilgus metus reiškėsi lietuviškoje veikloje, buvo Birutės d-jos pirmininke nuo 1980 m. Būdama profesionalė muzikė, talkino lietuviškoje veikloje.

Operos solistė Juozė Augaitytė šį pavasarį atšventė 80 metų jubiliejų. Kilusi nuo Tauragės, muzikos mokslą baigė Lietuvoje, vėliau studijavo Italijoje; 1933 m. debiutavo Valstybinėje Operoje Kaune, dirbo ir Vilniaus Valstybiniame Teatre. Išeivijoje dažnai dalyvavo koncertuose ir dirbo pedagoginį darbą. Solistė turėjo gražų soprano balsą, dalyvavo visose pagrindinėse operų rolėse. Linkime daug gražių muzikos dienų!

Karališkos vestuvės

Anglijos karališkoji šeima vėl sulaukė šeimyniškų iškilmių. Šį kartą karalienės antrasis sūnus Prince Andrew susituokė su Sarah Margaret Ferguson. Jaunąja nuotaka karalienė yra labai patenkinta, nes ji irgi yra kilusi iš karališkos šeimos ir gimininga. Jaunoji Sarah yra 28 metų, ji yra moderniška ir savo nuomonę turinti, energingą ir humorą suprantanti moteris. Ji dirba knygų leidykloje ir baigia paruošti iliustracinį leidinį apie Anglijos parlamentą. Pagal anglišką paprotį, o ji tai niekas nekreipia daug dėmesio, jaunąją gerokai apvauos žemo lygio bulvarinė spauda, dėl netinkamos aprangos ir per stambių formų. Prince Andrew yra jūros laivyno karininkas, dalyvavęs Falklando salų kovose. Jis dėsto helikopterių pilotam skraidymo techniką. Vestuvinės apeigos įvyko Westminster Abbey, dalyvavo 1.800 svečių. Vienas iš pabrolių buvo 4 metų William, karalienės anūkas. Po iškilmingos karietų procesijos Londono gatvėmis, Buckingham'o rūmuose įvyko pusryčiai, kuriuose dalyvavo apie 120 šeimos narių ir artimųjų. Visos iškilmės buvo transliuojamos per televiziją, kurias stebėjo virš 60 milijonų žiūrovų. Šiais brutaliais laikais malonu pasižiūrėti pasakiškų iškilmių, kurios keliom valandom nukelia į kitą pasaulį.

KREGŽDŽIŲ MIŠIOS

GABRIELLE ROY

Šalia ganyklos, už apkarpytos vėdrų gyvatvorės, stovi koplytėlė, kuri talpina apie penkiolika žmonių. Arti koplytėlės yra paprastas namelis, kurį aš vadinu klebonija, naudojamas mano dėdės kunigo, kai jis grįžta namo pailsėti. Tokiomis progomis jis laiko mišias joje. Kad žinotų kaimynai ir apylinkės žmonės, jis patraukia virvę, pririštą prie varpo, kuris suskamba silpnoku garsu. Jei diena vėjuota, vos galima girdėti. Tada žmonės susirenka iš visos apylinkės.

Kadangi mano dėdė kunigas palieka koplytėlės duris atidaras, kitaip mums ten būtų tvanku, karvės iš ganyklos taip pat gali sekti mišių eigą gana gerai savo ramiomis akimis.

Dabar pasirodo klebonas su aukso siūlais siuvinėtu arnotu. Pasveikina visus keliais maloniais žodžiais, kaip savo kaimynus, ir po to susikaupia šv. Mišių maldoje.

Mes visi beveik nosimis siekėme altorių. Jaustumės labai susispaudę, jei nebūtų atidaros durys. Čia pat matėsi vandens prūdas su ramiu paviršiumi, nesibaigiančios mėlynos kalvos dalis upės ir mėlynas dangaus plotas. Kartais traukinys įsijungdavo į tą aplinką, apsivyniojęs savo pilkų dūmų juosta.

Kai prasidėjo mišios, staiga atskrido būrys kregždžių, kurios praskrisdamos prūdą palietė vandens paviršių savo krūtinėmis, pakrapindamos mus iš tolo lyg švėstu vandeniu.

“Nobis, nobis” mes išgirdome jas sakant savo švelniais balseliais. Jos tikriausiai nepastebėjo, kad mišios jau nėra laikomos lotyniškai.

“Viešpatie, pasigailėk”, kalbėjo mano dėdė kunigas.

“Nobis, nobis”, girdėjosi kregždžių balseliai.

“Viešpatie, pasigailėk”, atsakė aiškiu vaikišku balsu mažas berniukas Klaudis.

“Pasigailėk”, atsiduso karvės prie gyvatvorės, giliai atsikvėpdamos. Jos stumdėsi, bet ne per smarkiai, norėdamos geriau pamatyti, kas dedasi koplytėlėje.

“Viešpats su jumis”, sakė kunigas.

“Ir su tavimi”.

Atmosfera, kuri visą dieną buvo prisunkusi elektros, mėtė žaibus. Tolumoje girdėjosi griaustinis. Staiga užėjo audra. Lietaus lašai kalė menką, koplytėlės stogą, kuris mus saugojo. Net varpas kartais skambtelėdavo. Atrodė, kad vėjas tuoj pakels ir nuneš visą koplytėlę. Nieko daugiau negalėjai matyti, tik pilką lietų. Karvių prie gyvatvorės beveik nesimatė, kurios stovėjo nejudėdamos.

“Tą naktį, kai Jis buvo išduotas”, kalbėjo kunigas, “Jis paėmė duoną ir davė mokiniams sakydamas: Imkite ir valgykite — tai mano kūnas ir kraujas...”

Audra nutilo taip staigiai, kaip ir buvo atėjusi. Dangus nušvito. Kregždės pradėjo skraidyti ir joms leidžiantis pro duris vėl girdėjome tą patį atsakymą:

“Nobis, nobis.”

“Po vakarienės Jis, paėmęs taurę vyno, vėl dėkodamas davė mokiniams tardamas, imkite ir gerkite...”

Tas nepaprastas pasakojimas tęsėsi toliau apsupdamas visus gilju susikaupimu.

Mažasis Klaudis ėjo pirmas paimti šventą komunią į rankas, lyg paimdamas kažką labai brangų. Jo veidas švietė, kaip ir visa aplinka praėjus audrai. Jaunieji priėmė komunią nauju būdu, kiti pagal seną paprotį.

Staiga žiogai sugalvojo paakomponuoti kunijos metu. Karvės prie gyvatvorės stebėjo kaklus ištiesusios, ką mes valgėme.

Telaimina jus Visagalis Dievas...”

“Nobis, nobis,” kartojo švelnūs kregždžių balsai, atrodo, šį kartą tikrai laiku suspėjusios atsakyti.

Kunigas pakėlęs rankas tarė: “Telydi jus Viešpaties malonė.”

Eidami pro duris, mes buvome nustebinti nepaprastu vaizdo šviesumu. Lietus nuplovė visas dulkes. Ant lapų dar matėsi vandens lašai. Dangus spindėjo. Atnaujintos kalvos žibėjo. Pasirodė vaivorykstė, prasidėjusi nuo vienos prūdo pusės iki kitos — lyg tiltas.

“Nobis, nobis”, vis kartojo kregždės, lyg nesuprasdamos, kad mišios jau pasibaigė. Atrodė lyg visi gyvūnai jautė kažkokią pagarbą mums šiandien. O gal neaiškų, mažą pavydą?

Ką jie žino, ko mes nežinome? Ką jie matė šiandien? Ką gavo? Kas palietė juos momentui tikruoju grožiu?

*Iš anglų kalbos vertė ir sutrumpino
B. Vytienė*

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

AUSTRALIJOS MELBOURNO LIET. KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA ATŠVENTĖ SAVO 35 METŲ VEIKLOS SUKAKTĮ

ALISA BALTRUKONIENĖ

Ne taip jau dažnai pasitaiko proga organizacijai švęsti savo tokių ilgų darbo metų sukaktį. Sunku įsivaizduoti, kad Moterų Draugijos narės po rugiagėlių spalvos vėliava, kurioje šviečia Aušros Vartų Dievo Motina ir žodžiai — “Tiesa ir Meilė”, jau žengia į 35 metus. Įvairių amžių moterų, nuo jaunų iki vyresnių, ranka rankon eina lietuvišbės išlaikymo keliu išsivijoje. Su meile Dievui ir meile žmogui, moraliniu jautrumu jos tarnauja kitiems. Įvairių parengimų darbai, darbeliai jungia nares, riša draugėn ir pripildo kasą. Jų dienos užpildytos ne vien ruošos darbais, jos įsijungia ir į kultūrinę veiklą. Savo eilėse draugija turi virš šimto narių ir jų tikslas yra, kad jaunoji karta, atėjus laikui, perimtų ir tęstų tą svarbų darbą.

Draugija jungiasi į bendruomenės ir parapijos gyvenimą ir savo darbo sutelktomis lėšomis, per eilę metų, remia įvairias lietuviškas institucijas Australijoje ir užsienyje.

Be abejonės žinoma, kad savo 35 metų veiklos sukaktį švenčiančios draugijos širdis ir pulsas yra jai pasišventusi, draugijos narių mylima ir visų gerbiama, ilgametė draugijos pirmininkė Halina Statkuvienė. Jei šios

veiklos organizacijos Melbourne nebūtų, daug ko bendruomeniniame ir parapijos gyvenime pasigestume.

“Dirbame dėl savo tautos išlikimo”, — sako pirmininkė, — “meilės savo brangiai Lietuvai ir bažnyčiai. Meldžiame, kad mūsų dangiška Motinėle globotų ir teiktų stiprybės.”

Norėdamos šį svarbų draugijos jubiliejų tinkamai atžymėti, draugijos valdyba nutarė švęsti dvi dienas.

Šeštadienį, rugpjūčio 9-tą, Melb. Lietuvių Namuose buvo surengta paveikslų, tautodailės ir rankdarbių paroda. Parodos atidaryme, savo trumpoje kalboje, draugijos pirmininkė H. Statkuvienė padėkojo organizatorėms Jokubauskienei ir Mockienei ir taip pat visiems, kurie atsiliepė į kvietimą parodoje dalyvauti ir atvyko su savo meniškais kūriniais. Meniški dirbiniai pagražina ir praturtina mūsų aplinką. Melbornėje šią tradiciją tęsia nemažas būrys lietuvių moterų ir vyrų, kurie už kasdienybės slenkstčių suranda dar laiko tapybai, drožiniams, audiniams, mezgimui ir kitokios rūšies meniškiems dirbiniams. Parodą apžiūrėjo gausūs skaičius lankytojų. Ne tik galima buvo apžiūrėti, bet ir įvairių darbų

įsigyti.

Po parodos atidarymo, iškilmingai vakarieni i Liet. Namų Jubiliejinę salę buvo pakviestos visos draugijos narės, kunigai, organizacijų atstovai ir svečiai iš Adelaidės. Prie skoningai sustatytų ir gėlėmis papuoštų stalų susėdo virš šimto svečių. Pasistiprinus skaniai pagamintu maistu, susirinkusius pasveikino draugijos pirm. H. Statkuvienė. Ji palinkėjo, kad šventė sustiprintų mūsų lietuvišką sugyvenimą ir veiklą. Neatsiliko savo nuoširdžiais sveikinimais draugijai ir organizacijų atstovai: Pirmasis sveikino savo ir parapijos vardu kun. dr. Pr. Daukny; L. Bendruomenės pirm. R. Šemetas; Adelaidės L.K. Mot. D-jos vardu sveikino S. Pusdešrienė. Ji padovanojo draugijos valdybos narėms po draugijos ženklelį. Australijoje egzistuoja tik du L.K. Mot D-jos skyriai: Melbourne ir Adelaidėje.

Taip pat gražiai pasveikino ir Federacijos valdybos pirm. V. Žemaitis ir jo pakviesti visi sugiedojo draugijai “Valio, ilgiausių metų...” Jis taip pat įteikė primininkei didelę gėlių puokštę ir prašė priimti 600 metų Lietuvos Krikščionybės Jubiliejaus medalį, kuris yra pakeliui į Australiją ir bus iškilmingai įteiktas bažnyčioje per lietuviškas pamaldas.

Socialinės Globos Moterų Draugijos pirm. J. Žalkauskienė pasidžiaugė abiejų draugijų glaudžiu bendradarbiavimu. Dar sveikino kun. Gaidelis, šio straipsnio autorė — radijo darbuotojų vardu; parapijos choro vardu — dirig. P. Morkūnas; Jaunimo Sąjungos Valdybos vardu sveikino Z. Prašmutaitė; Adelaidės parapijos tarybos vardu — V. Baltutis; Melb. Klūbo vardu — pirm. P. Sungaila; L. Padgurskis — Gyvojo Rožinio vardu. Draugijos narė A. Vyšniauskienė paskaitė šiai progai parašytą savo

Melbourne Moterų D-jos iškilmių dalyviai

Gabrielle Roy — garsi kanadietė rašytoja, kilusi iš Manitobos. Mokėsi Winnipeg. Mokytojavo Manitoboje. Vėliau keliavo Anglijoje, Prancūzijoje, kur taip pat studijavo dramą. Grįžusi į Kanadą, apsigyveno Montrealyje. 1947 m. išteikė už dr. M. Carbotte. 1983 m. mirė ištikta širdies priepuolio, būdama 74 m. amžiaus.

Jautri rašytoja, siekusi tobulumo. Daugiausia rašiusi apie paprastas žmones, jų pergyvenimus. Aprašydama gamtą, giliai jaučia jos grožį, nuotaikas su poetišku talentu išreiškdamą savo mintis. Parašė daug įdomių knygų. Už savo raštus laimėjo kelias premijas. Jos knyga “The tin flute” panaudota filmui, kuri filmų festivalyje Maskvoje laimėjo pirmą vietą 1983 m.

Moterų D-jos pirmininkė H. Statkuvienė

eilėraščių. Viešnia iš New Yorko dr. Nijolė Bražėnaitė-Paronetto perdavė sveikinimą nuo Pasaulio Kat. Mot. Org. pirm. dr. A. Šlepetytės-Janačienės. Gautus sveikinimus raštu paskaitė draugijos valdybos narė Vida Vaitiekūnienė.

Galiausiai žodį tarė draugijos vice-pirm. Genė Mackevičienė, kuri palinkėjo pirmininkei, visų draugijos narių vardu sveikatos, kantrybės ir ištvermės sėkmingai eiti Tiesos ir Meilės keliu. Taip pat jai buvo įteikta maža dovanėlė. Maloniu žodžiu pirm. H. Statkuvienė padėkojo visoms narėms už prisirišimą prie draugijos ir jai parodytą meilę. Padėkojo ir visiems kurie sveikino. Po to paprašė iš Adelaidės atvykusių sesių "Nemuno dukrų" palinksminti susirinkusius dainele. Išklačius gražiai sudainuotų dainų, pirmininkė pakvietė šventėje dalyvaujančias tris buvusias pirmininkes — Šemetienę, Markonienę ir Naujokaitienę, kartu su ja užpūsti 35 žvakutes, gražiai išdėstytas ant trijų aukštų pyragų. Pasivaišinę skaniais pyragais ir kavute, visi patenkinti skirstėsi į namus, pasiruošę šventę tęsti rytoj.

Sekmadienį, rugpjūčio 10-tą dieną, Melbournio lietuviai ir svečiai iš Adelaidės atvyko į šv. Jono bažnyčią 12 val. pasimelsti draugijos intencija. Tautiniais rūbais pasipuošusios, draugijos moterys su savo vėliava žengė į bažnyčią. Skaitymus atliko jaunesnės kartos — Dalia Antanaitienė; aukas atnešė — Jokubaitienė ir D. Diedžienė šv. Mišias už mirusius ir gyvas draugijos nares aukėjo kun. dr. Pr. Dauknys ir pasakė gilių minčių pamokslą. Solistas Danius, susikaupimu nuteikė pamaldų dalyvius, pagiedodamas "Ave Maria...", o parapijos choras, vadovaujamas Petro Mor-

kūno, taip pat pagiedojo kelias gražias giesmes.

Jubiliejaus proga draugijos valdyba pakvietė į Melbourną, iš kaimyninės kolonijos — Adelaidės, ten jau pagarsėjusį "Šiupinį". Daugelį metų Adelaidėje "Šiupinys" linksmina žiūrovus. Melbourno scenoje "Šiupinio" katilas užvirė 2 val. 30. Jis tapo pradėtas daina, akordeonu palydint melbourniškui A. Gabui. Kad "Šiupinys" neprisiviltų, reikėjo jį gerokai "pamaisyti".

Pirmas vaizdelis, Pr. Pusdešrio "Oktopas majoneze", pašiepė persistengusius "inteligentus"; pasigėrėtinau suvaidino: N. Skidzevičius, B. Rainys, N. Vitkūnienė ir V. Ratkevičius.

"Namelis pamiškėje" irgi Pr. Pusdešrio, publikai patiko geriausiai. Šis veikaliukas yra trijų veiksmų su V. Baltučio įterptais paaiškinimais. Simo ir Simienės roles atliko V. Vosylis ir A. Miliuskienė; meilužio Jurgio rolę N. Skidzevičius o draugės Petrės — A. Kaminskienė. Veiksmas pradėjo vystytis Vokietijos D.P. stovykloje Simai turėjo dokumentus emigruoti į Ameriką. Simienė dieną naktį svajojo kaip ten bus gerai. Bet viską sumaišė šeimos draugas Jurgis, kuris pranešė, kad užsirašė emigruoti į Australiją. Pagal jį, Australijoje nebus daug fabrių dūmų, ten tik žalios pievos su avytėmis ir jaukus namelis pamiškėje, o vakare didelis mėnulis — Pietų Kryžius... Tokios pasakiškos naktys tik meilei bus skirtos. Juoksis medyje kukabūros iš tų kurie į Ameriką išvažiuo.

Simienė įsimylėjusi šeimos draugą Jurgį, sutiko su jo apsisprendimu, jai pasisekė net savo vyrą perkalbėti. Antrame veiksmė jie jau gyvena Australijoje. Draugė Petrė vos

neišplepėjo apie jų meilę, bet romanas savaime užsibaigė, kai atėjo pakvietimas į meilužio Jurgio vestuves. Daug juoko sukėlė veikaliuko paskutinis veiksmas.

Simas bevaduodamas Lietuvą Australijoje numirė. Bėgo metai pasišokinėdami, o su jais suseno ir Simienė. Sūnus vedė maldą, pardavė tėvų namą, o motiną, kaip jau įprasta, atidavė į senelių namus.

Simienė, nors jau gerokai pasenusi ir apkurtusi, sutikusi senelių namuose savo seną meilę Jurgį (irgi jau našlį), romantikos dar nepamiršo — jį prasiskleidė naujomis varsomis. Pirmiausia liepė jam su kitomis neprasidėti. Ypatingai juokingas buvo jų pasikalbėjimas, kai apkurtusi Simienė nesu-prasdavo jo žodžių...

Prie "Šiupinio" prisijungė ir "Nemuno dukros" iš Adelaidės: B. Budrienė, K. Kaminskienė, J. Nekrošienė ir S. Pusdešrienė-vadovė. Jos sutartinai padainavo 8 dainas. Publikai patiko — buvo pakviestos pakartoti. Joms akompanavo melbourniškė Zita Prašmutaitė. V. Janulio rašinį "Aušrinė Kalėdose" skaitė pats autorius. K. Ostrausko "Jūratė ir Kastytis" — šaržą puikiai atliko N. Vitkūnienė ir J. Miliuskas.

B. Brazdžionio eilėraščių "Paskutinis pasmerkto myriop žodis" su dideliu įsijautimu padeklamavo B. Rainys. V. Baltučio parašytą — "Popietinė radijo laida", su prilygintomis paskutinėmis bendruomenių naujienomis, perdavė B. Rainys ir kiti; užbaigė "Nemuno dukrų" daina apie barzdotos vyrus. Savo feljetoną paskaitė Viktoras Baltutis. Du kaimynai, Klemas Skersinis (truputį daugiau apsišvietęs) ir Kleopas Išilginis mėgino aiškintis problemas susijusias su Chernobylio atominės jėgainės susprogimu. Paskutinį iš "Šiupinio" katilo ištraukė V. Krėvės "Raganių". Vaidino: V. Baltutis, N. Skidzevičius, J. Miliuskas ir V. Ratkevičius. Juokas, rimtis ir nemalonūs šiurpas nubėgo žiūrovams nugarą. Gerai suvaidinta. Visa "Šiupinio" programa paruošta V. Opulskio su Adelaidės "Vaidilos" teatro aktoriais.

"Šiupinys" Melbournui buvo didelė naujiena ir sveikintinas L.K. Moterų Draugijos mostas jį pasikviesti į savo šventę. Čia dar noriu pridėti ant "Šiupinio" katilo užrašą iš Maironio poemos "Mūsų vargai":

*Lietuvis daug išsižadės:
Tautos, kalbos, net pavardės,
Bet mę gsta Šiupinį jis tirštą,
Nors bū tų išgama tikru,
Užgautas Šiupinio garu,
Jisai kitus garus pamiršta...*

Dramos aktorė Elena Žalinkevičaitė-Petrauskienė mirė Vilniuje š.m. gegužės 23 d., palaidota Rasų kapinėse šalia savo vyro Kipro Petrausko. Ji buvo gimusi 1900 m. Padustelyje, Zarasų aps. Nuo jaunystės turėjo palinkimą menui: mokėsi dramos ir baletu studijose, lavino balsą. Debiutavo „Vilkolakio“ teatre, vėliau visą laiką dirbo Valstybiniame dramos teatre Kaune. Ji buvo žinoma kaip poetė — Alės Sidabraitės slapyvardžiu; savo kūrybą spausdino periodinėje spaudoje; 1930 m. išleido poezijos rinkinį „Eskizai“; vertė operų libretus ir dramos veikalus. Buvo pasižymėjusi charakteringų rolių atlikėja, vėliau dirbo kaip režisierė.

Lietuvos Baletas paminėjo 60-ties metų sukaktį. Pagrindinis minėjimas įvyko Kaune, kur buvo pastatytas pats pirmasis baletas „Coppelia“. Pirmasis spektaklis įvyko 1925 metais, gruodžio 4 d., pagrindinės roles tada šoko O. Malėjinaitė ir B. Kelbauskas.

Baletas „Dvylika mėnesių“ pastatymas B. Kelbausko

Vilnius 1956

Komp. Ona Narbutaitė surengė savo kūrybos koncertą Vilniuje. Jos kūrinius išpildė universiteto kamerinis ansamblis.

Dailininkė Sofija Veiverytė-Liugailienė atšventė 60 metų sukaktį. Ta proga buvo surengta jos kūrybos paroda Vilniaus Dailės parodų rūmuose. Dailininkė yra baigusi Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutą. Nuo 1951 metų profesoriauja Vilniaus Dailės institute, ji yra pirmoji to instituto profesorė moteris. Dailininkė yra žinoma portretistė. Už savo kūrybą ji yra gavusi daug premijų.

Op. sol. Nijolė Ambrozaitytė ir baletu sol. Loreta Bartusevičiūtė koncertavo New Yorke, Cami Hall. Buvo atlikti klasikiniai ir lietuviški kūriniai.

Rašytojos J. Simonaitytės romano „Aukštųjų Šimonių likimas“ 50 metų sukaktis buvo paminėta 1985 m. jos memorialiniame muziejuje Priekulėje. Ta proga buvo skaitomos romano ištraukos ir suruošta meninė programa.

Liaudies menininkė Julija Daniliauskienė sulaukė 60 metų. Ji yra karpinių specialistė. Šią pamirštą liaudies meno šaką ji atgaivino prieš dvidešimt metų. Per tą laiką ji surengė net 14 asmeniškų savo kūrybos parodų. Jos sukurtųjų proga buvo surengta plati paroda Istorijos ir etnografijos muziejuje Vilniuje.

* * *

Petronėlė Zaniauskaitė, buvusi Lietuvos operos solistė, mirė š.m. Vilniuje. Ji buvo gimusi Žemaitijoje 1910 metais. Muzikos studijas baigė Kaune ir nuo 1936 metų dainavo Kauno ir vėliau Vilniaus operoje. Turėjo gražų lyrinį sopraną, dalyvavo pirmajose rolėse, sukūrė daug įdomių vaidmenų. Būdama pensijoje surengdavo koncertus, dėl sveikatos iš teatrinės veiklos pasitraukė anksti.

Vilniaus Universiteto Teatro pradžia skaičiuojama nuo 1570 metų, kada studentai suvaidino lotynų kalba „Herculis“. Teatras veikė kaip mokslo dalis, vėliau virtęs tradicija. Vaidinimai buvo parenkami parašyti vietinių profesorių: L. Daukšos, M. K. Serbievijos ir kitų. 1985 metais minint Vilniaus Universiteto Teatro 415 metų sukaktį, buvo suvaidintas 1596 metais Grigaliaus Kanapia parašytas veikalas „Filopater“. Anksčiau visi veikalai buvo rašomi ir vaidinami lotynų kalba. Ši kartą veikalas buvo išverstas lietuvių kalbon. V. U. Teatras turi apie 80 vaidintojų, kurie beveik kas metai keičiasi. Jie dalyvauja įvairiose universiteto iškilmėse ir yra visų mėgiami.

Dail. Bronė Valantinaitė-Jokūbonienė yra žinoma gobelenų kūrėja. Jos sukurti gobelenai puošia daugelį įstaigų ir visuomeninių pastatų interjerų.

• SVEIKATA

Pieno gėrimas

Pienas yra svarbus kokybiškų baltymų, riebalų, angliavandenių, vitaminų A, B ir mineralinių medžiagų šaltinis. Jame yra pakankamai visų nepakeičiamų aminorūgščių. Baltymų piene — nuo 2,8 iki 4,1 g/100 ml. Pagrindiniai pieno baltymų komponentai yra kazeinas, ir laktoglobulinai, minas ir imunoglobulinai. Vienintelis pieno angliavandenis — laktozė (pieno cukrus). Jos piene yra 4,5 - 5 g/100 ml. Riebalų piene yra apie 3,7 g/100 ml. Svarbiausi iš jų: trigliceridai (oleinas, palamitinas, stearinas), palyginti nedaug cholesterolino. Taigi pienas yra vertingas maisto rodiktas. Ne veltui įsigalėjusi nuomonė, kad pieną gerti ne tik pageidautina, bet ir būtina, ypač vaikams, ligoniams.

Dėja, pastaraisiais dešimtmečiais išaiškėjo, kad ne visada ir ne visiems galima gerti pieną. Tai jau senovėje pastebėta. Hipokratas 460-370 m. pr. m. e.) vienas pirmųjų nustatė, kad išgėrus pieno gali sutrikti virškinimas, atsirasti dilgėlinė. Galenas (129-199 m.) aprašė alergiją ožkos pienui. Daug mokslinių darbų apie pieno netoleravimą pasirodė XX a. 1905 m. vokiečių medicinas A. Schlossmann aprašė šoką, ištikusį išgėrus pieno. Pranešimai apie padidėjusį organizmo jautrumą karvės pienui pasirodė švedų mokslinėje literatūroje 1910 m., amerikiečių — 1916 m., anglų — penktąjį dešimtmetį 1958 ir 1959 m. pirmą kartą aprašytas į gimtas naujagimių pieno cukraus netoleravimas. 1963 m. — suaugusiųjų selektyvi pieno cukraus malabsorbcija (sumažėjęs pasisavinimas). Dabar išskiriamos tokios pieno netoleravimo priežastys: pieno baltymų

sukeliamos alerginės reakcijos: į gimta arba įgyta fermentų, dalyvaujančių pieno komponentų virškinimo procese, stoka.

Pastaruosius du dešimtmečius visame pasaulyje plačiai buvo tiriama, kaip įvairių šalių gyventojai toleruoja pieno cukrų laktozę, o kartu ir pieną bei produktus. Išaiškėjo stulbinančių faktų. Pasirodo, kad didžioji dalis Žemės suaugusiųjų gyventojų netoleruoja pieno cukraus ir todėl negali gerti gryno pieno, nes jų plonosios žarnos gleivinėje nėra fermento latazės, padedančios suvirškinti pieno cukrų. Remiantis plačiais šeimų, dvynių bei etninių populiacijų tyrimais, įrodyta, kad šis fermento trūkimas yra genetiškai nulemtas.

Jau mūsų šimtmečio pradžioje žymus biochemikas B. Medelis, tyrinėjęs, kaip organizmas pasisavina pieno cukrų, nustatė, kad kai kurie gyvuliai (versiai) pieno cukrų sugeba virškinti tik žindymo laikotarpiu. Vėliau buvo ištirti kone visų rūšių žinduoliai (žiurkės, triušiai, šunys, katės, kiaulės, galvijai ir t.t.) ir padaryta išvada, kad visų žinduolių pieno cukraus virškinimo kreivė panaši: labiausiai pakilusi žindymo laikotarpiu ir žemiausiai nukritusi individui subrendus. Tai natūralu, nes žinduolių naujagimiai tik žindymo laikotarpiu minta pienu, vėliau pereina prie kito, rūšiui būdingo maisto, ir jiems fermentas laktozė pasidaro neberekalingas. Kadangi žmogus priklauso žinduoliams, turėtų būti normalu, kad ir jo virškinimo trakte laktozės aktyvumas suaugus sumažėja. Taigi natūralu, kad didžioji dalis suaugusių Žemės gyventojų netoleruoja pieno.

Asmenims, neturintiems fermento laktozės, išgėrus net stiklinę pieno, gali atsirasti nemalonių pojūčių: pykinimas, atsisirgimai, rėmuo, vidurių pūtimas, viduriavimas, galvos skausmai, silpnumas. Ne visada ir ne visiems vienodai visa tai pasireiškia. Pieno cukraus netoleravimo simptomatika priklauso nuo daug ko: maisto perėjimo iš skrandžio į žarnyną greičio, nuo to, ar pienas išgertas vienas, ar su kitais produktais, nuo žarnyno mikrofloros ir t.t. Jeigu fermento laktozės aktyvumas žarnyne tik sumažėjęs, bet ne pranykęs, tai pieno cukraus netoleravimo požymiai gali būti ir nepastebimi.

Reikia pažymėti, kad tokiuose pieno produktuose, kaip varškė, įvairių rūšių sūriai, sviestas ir pan., nuo fermentacijos laktozės gerokai sumažėja. Todėl laktozės malabsorbuotojai dažniausiai juos gali vartoti.

Įtarus pieno netoleravimą, galima

nesudėtingais tyrimo metodais pasitikrinti gydymo įstaigoje. Nustačius laktozės malabsorbcijos diagnozę, reikia visiškai atsisakyti gryno pieno bei apriboti pieno produktus. Daugiau vartoti daržovių, vaisių, kad būtų kompensuotas kalcio ir kitų mineralinių medžiagų trūkumas.

(gyd. D. Kalibaitienė)

Vitaminai

Vitaminai žmogaus sveikatai yra būtini, jų yra įvairių.

Vitaminas A — yra reikalingas: odai, regėjimui, augimui ir gleivinėm. Šio vitamino trūkumas priveda prie regėjimo nusilpimo. Jo daug yra: piene, svieste, žuvų taukuose ir daržovėse (rugštyinėse, svogūnų laiškuose, abrikosuose, mandarinuose ir t.t.). Morkos (turinčios daug karotino) ir morkų sultys turi būti vartojamos su sviestu, grietine ar grietinėle, kad pagamintų Vitaminą A.

Vitaminas D — reikalingas kaulams (jo trūkstant vaikai gauna rachitą). Šio vitamino gauname su saulės spinduliais, kuris pasigamina mūsų odoje. Jo taip pat yra: kepenyse, kiaušiniuose, piene, svieste.

Vitaminas E — reikalingas raumenims ir nervams. Jo yra: augaliniuose aliejuose, sudygusiuose grūduose, mėsoje, piene, svieste, kiaušiniuose.

Vitaminas C — reikalingas organizmo sustiprinimui ir apsaugai nuo skorbuto (kraujavimas iš dantų). Daugiausia šio vitamino turi vaisiai ir daržovės. Juodieji serbentai, erškėtožių vaisiai, visi citrininiai vaisiai, obuoliai, ir t.t. pasižymi gausumu Vitamino C. Daug jo yra ir žaliose daržovėse. Daržoves verdant Vitaminas C sumažėja, todėl daržoves reikia troškinti mažame kiekyje vandens, geriausiai įdėti į jau verdantį vandenį ir uždengus, ant stiprios ugnies, troškinti keletą minučių. Išvirtas daržoves tuoj suvalgyti, nešildyti antrą kartą. Plaukiant vaisius (ir daržoves) ilgai vandenyje nelaikyti ir nemirkyti. Vaisius ir daržoves ilgai nelaikyti šaldytuve, greit suanaudoti.

Vitaminas B — yra kelių grupių. Jų trūkumai sukelia nuovargį, mažakraujystę, odos uždegimą, gleivinės uždegimą ir t.t. Vitamino B yra mielėse, sėlenose (įvairi rupi duona su sėlenom), mėsoje, kepenyse, kiaušiniuose, žuvyje, sūryje ir t.t.

Daugiau reikia valgyti daržovių, vaisių, žuvies, vištienos, tik liesos mėsos, pieno produktų (neriebių), rupios duonos ir kitų naudingų produktų.

Reikalingus sveikatai vitaminus reikia gauti natūralioje formoje (ne tabletėse!)

• Madų ir grožio pasaulis

Madų margumynai

Mados yra gyvenamo laiko atspindys. Šių laikų mados ir jų parodos yra ne vien tik naujų rūbų demonstravimas, bet gerai suorganizuoti teatraliniai vaidinimai, kurie padeda siūlomą prekę parduoti. Tie laikai, kada „haute couture“ tarnavo tik aristokratijai ir gyvavo tik Paryžiuje, jau praėjo. Madų kūrėjų, ir net labai gerų, yra taip pat Italijoje, Ispanijoje, J.A.V., Vokietijoje, Kanadoje ir kitur. Tarp jų visų vyksta didelė konkurencija, nes nuo parduotų prekių kiekio priklauso pajamos, pasaulinė reputacija, garbė ir t.t. Kad į savą kūrybą atkreiptų dėmesį, reikia pasireikšti „kitaip“ — sukurti sensaciją. Todėl dažnai griebiamasi pigių efektų, ekscentriškumo ir absurdo. Tik pažvelkime į madų žurnalus arba televizijoje rodomus madų demonstravimus. Žiūrint į modeliuotojas, reikia gerai pagalvoti, kurie rūbai yra pardavimui ir kurie yra komercinė reklama. Sakoma, kad madų demonstravimo teatrališki efektai yra nuotaikos sudarymui. Žiūrovas ir pirkėjas turi įsijausti į dabarties aplinkos nuotaikas... Mūsų gyvenamasis laikotarpis yra brutalus, tas atsispindi ir madose, kur dominuoja bespalviai, beformiai, fantastiškai nerealūs, net negražūs ir neskoningi rūbai. Jei anksčiau „haute couture“ mados buvo prieinamos tik aukštuomenei, tai dabar jos gaminamos masiniai. Bet nežiūrint to, geri rūbai, o ypač su garsiomis etiketėmis, yra labai brangūs, todėl sudarant garderobą, aprangą reikia supirkti labai apgalvotai. Nieko nėra blogesnio kaip „per didelės mados“.

Besaikingas mėgdžiojimas — išvaizdos nepagerina. Svarbu ne tas kas dėvima, bet kaip dėvima. Moterys turi daug galimybių gražiai ir elegantiškai atrodyti, bet ne visada tas galimybes išnaudoja. Moterys perka rūbų daugiau ir dažniau. Gerai apsirūdžiusi moteris reikalauja praktiškų ir elegantiškų rūbų, kuriuos su įvairiais priedais ir pakeitimais galėtų dėvėti ilgiau. Visiška priešingybė yra vyrų apranga. Pagrindė visi vyrai yra konservatyvūs ir jokių permainų nemėgsta. Jų apranga beveik nepasikeitė nuo 1900 metų... Nors dabar stengiamasi kiek nukrypti nuo „kietų“ vyriškos aprangos linijų, pridudant sportiškesnes ir lengvesnes formas. Spalvomis irgi stengiamasi pagyventi ir sumoderninti vyrų aprangą, bet ir čia daugiau pasisekimo randama tik jaunesnių klientų tarpe. Šioje srityje daug padarė Armani, jo kūryba vyrišką aprangą „atjaunino“. Madų pasaulyje pasisekimas priklauso nuo trijų pagrindinių

Teatrališkos mados

dinių dalykų: parodyti tinkamas madas, tinkamu laiku ir tinkamoje vietoje. Visa tai turi būti tinkamai suderinta. Geras madų kūrėjas stebi aplinką, jis ieško įkvėpimo gatvėje, minioje, jis stebi ką žmonės mėgsta dėvėti. Šių laikų mados turi būti suderintos su šių laikų reikalavimais, atrodyti gražiai, elegantiškai, ir tai nėra lengva.

**Papuošalai
iš visų
pusių**

Lūšio kailiniai (Lynx)

— kaina apie du šimtai tūkstančių

Mūsų odos drėgmė

Mūsų kūno, o ypač veido, oda turi turėti tam tikrą nuolatinę drėgmę, kurią dalinai gauname ir iš mūsų aplinkos. Jos labai pasigendame esant šiltam arba šaltam orui, kada veikia šildymas arba šaldymas. Tuo atveju reikia drėkinti elektriniu būdu (humidifier) arba įvairiais būdais — dirbtinai. Netoli oro šildymo ar šaldymo angos ir radiatorių (vandens šildymo) pastatyti gražesnę indą arba vazą su platesniu viršum pripildytą vandens, kad galėtų natūraliai garuoti. Turint elektrinį vandens virdulį (su garavimo automatu), pripildyti vandens, įjungti ir leisti ilgesnį laiką garuoti. Kai kurie naminiai augalai (lapuočiai) irgi labai gerai veikia į mūsų odą, jie skleidžia aplinkoje deguonį ir drėgmę. Reikia pasirinkti tinkamus augalus, nes dauguma iš aplinkos drėgmę sugeria. Tinkami yra tokie augalai, kurie mėgsta mirkti vandenyje ir kurie greit auga, pvz. bambukas (bamboo), įvairūs paparčiai (ferns), augalai su dideliais lapais ir t.t. Tokie augalai su vazonu turi būti įstatyti į platesnį padėklą, kuris visada turi būti pripildytas vandens arba samanų. Vazone žemė turi būti visada drėgna, lapai turi būti nuolatiniai purškiami ir padėkle turi netrukti vandens. Tokie augalai atduos drėgmę aplinkai, kuri duos naudos mūsų odai. Paprasčiausias patalpos drėkinimo būdas yra: vonioje prileisti keletą centimetrų vandens, ant vonios krašto užkloti rankšluostį, kad siektų vandenį ir sudrėktų, nuo to drėgmė sklis į aplinką. Esant sausoje patalpoje reikia daugiau gerti. Net per maži ir aptempti rūbai (esant sausoje patalpoje) daugiau erzina jautrią ir pakankamai neturinčią drėgmės odą. Taip pat asmeniškai ilgas mirkimas vandenyje (maudymas, plaukimas) prisideda prie drėgmės sumažėjimo odoje. Po išsimaudymo reikia išsitempti kremu, kad sulaukytų drėgmę viduje. Suvilgymas veido vandeniu irgi padeda, vanduo susigeria į paviršutinį odos sluoksnį, užmaskuoja raukšles. Odos priešai yra: saulė, vėjas, šaltis, karštis, trūkumas drėgmės aplinkoje, netinkama dieta, nuovargis, nemiga, vidinė įtampa ir t.t. Naudingiausias maistas odai yra švieži produktai, arčiausia savo natūralaus pavidalo, žali, mažai virti ir t.t.; kenksmingi — visi besaikiai riebalai.

PRAŠOM SUMOKĖTI

PRENUMERATĄ UŽ 1986 METUS

ADMINISTRACIJA

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Zukinių apkepas

- 4 zukiniai,
- 1 štl. druskos,
- 2 p. džiovintų,
 - 3 kiaušiniai,
 - ¼ štl. česnako miltelių,
 - ¼ štl. „oregano“,
 - 4 štl. alyvuogių aliejaus,
 - ½ p. pomidorų padažo,
 - 2 štl. Parmesano sūrio,
 - 1 p. Mozzarella sūrio.

Zukinius nuplauti ir supjaustyti storomis riekėmis. Pabarstyti druska, sudėti į sietą ir palaikyti, kad nuvarvėtų. Sumaišyti džiovintus, „oregano“ ir česnako miltelius. Kiaušinius išplakti. Zukinius nusausinti, pamirkyti kiaušiniuose ir pavolioti džiovintų mišinyje. Keptuvėje įkaitinti aliejų ir pakepinti zukinius iš abiejų pusių, kad paruduotų. Nusausinti. Apkepo formą patepti aliejumi ir sudėti vieną sluoksnį zukinių. Uždėti pusę pomidorų padažo ir pusę sūrio. Pakartoti. Kepti prie 375° apie 30 min.

Pomidorų padažas

- 2 štl. alyvuogių aliejaus,

- 2 svogūnai,
- 1 skiltelė česnako.
- 6 vidutiniai pomidorai.
- 2 štl. pomidorų pastos (tomato paste),
- 2 štl. cukraus,
- 2 štl. raudono vyno acto,
- 1 štl. „oregano“,
- 1 štl. baziliko (basil),
- druskos,
- pipirų.

Įkaitinti aliejų ir pakepinti smulkiai kapotą svogūną ir česnaką. Pomidorus pamerkti į karštą vandenį ir nulupti odelę. Supjaustyti (išpjauti daigus) riekėmis ir sumaišyti su pakeptais svogūnais. Sudėti į uždengiamą indą ir įmaišyti visus kitus priedus. Indą uždengti ir troškinti ant lengvos ugnies apie 1 val. Sudėti į mažus indelius ir užšaldyti. Tinka prie įvairių mėsų, makaronų ir t.t.

„Terijaki“ vištiena

- ½ p. sojos padažo,
- 1 skiltelė česnako,
- 3 štl. cukraus,
- 2 štl. imbiero (ginger),
- ½ p. apelsinų sunkos (šviežios),
- 3 štl. aliejaus,
- ¼ p. vyno (sherry),
- 3 sv. vištienos gabalų.

Sumaišyti: sojos padažą, sutrintą česnaką, skiltelę, cukrų, imbierą, apelsinų sunką, aliejų ir vyną. Viščiuko gabalus (mažesnius) sumerkinti į marinatą, uždengti ir palaikyti apie 2 val., kelis kartus apversti. Vištienos gabalus išimti ir sudėjus į kepimo indą, kepti orkaitėje prie viršutinės kaitros (broil) apie 15 minučių kiekvieną pusę (apversti). Vištieną vėl sudėti į marinatą ir palaikyti apie 40 min. (vartyti). Vėl įdėti į orkaitę ir kepti 20 min. kiekvieną pusę (apversti). Tinka su marinuotom daržovėm.

Pakepintos kumpio riekės

- 1 sv. virto kumpio riekė (apie 12),
- 2 p. pieno,
- 1 kiaušinis,
- 4 štl. miltų,
- riebalų.

Kumpio riekės pamerkti piene (1 p.) ir palaikyti 2 val. Iš 1 p. pieno, kiaušinio ir miltų padaryti tešlą. Toje tešloje pamirkyti kumpio riekės ir pakepinti keptuvėje ant lengvos ugnies, kad gražiai paraustų. Iš pieno kuriame mirko kumpis padaryti padažą, pridėti: 1 štl. paruoštų krienų, 1 štl. miltų, 1 štl. sviesto ir prieskonių. Įmaišyti ir užvirinti. Kumpis tinka su virtom bulvėm ir žaliom salotom.

Viščiuko krūtinėlės

- 2 viščiukų krūtinės.
- druskos,
- paprikos,
- 3 štl. sviesto,
- 1 ½ p. plakamos grietinėlės,
- ¼ p. Madeiros vyno,
- 12 grybų galvūčių.

Viščiukų krūtinėles perpjauti pusiau, nuimti odelę ir išimti kauliukus. Vištienos gabalus įtrinti druska ir pabarstyti paprika. 2 štl. sviesto išleisti keptuvėje ir ant lengvos ugnies pakepinti vištieną iš visų pusių, kad gražiai paruduotų. Išimti vištieną, įdėti 1 štl. sviesto, įmaišyti 1 p. grietinėlės ir Madeiros vyną. Sudėti vištieną ir lengvai troškinti apie 20-30 min. Tada supilti likusią grietinėlę, sudėti nuvalytus ir riekelėm supjaustytus grybus ir dar lengvai patroškinti 15 min. Tinka su virtais ryžiais.

Maži pyragėliai

- ½ sv. miltų,
- ¼ sv. sviesto,
- 1 kiaušinio trynys,
- 3 štl. rūgščios grietinės,
- druskos.

Sviestą, kiaušinio trynį, rūgščią grietinę ir druską gerai ištrinti. Sudėti miltus. Gerai išminkyti ir iškočioti. Supjaustyti ketvirtiniais. Į vidurį įdėti gabalėlį sūrio, kumpio ir t.t. kraštelius užspausti ir patepti plaktu kiaušiniu. Kepti karštesnėje temperatūroje apie 30 min. Tinka prie sriubų ir kaip užkandėliai.

Vištiena normandiškai

- 2 viščiukų krūtinės,
- ¼ p. aliejaus,
- 2 štl. miltų,
- ¾ p. obuolių „brandy“,
- ½ p. grietinėlės (35%),
- 2 štl. sviesto,
- 2 virimo obuoliai,
- 3 štl. cukraus.

Viščiukų krūtinės (4 gabalai) nulupti ir išimti kauliukus. Keptuvėje (su dangčiu) įkaitinti aliejų ir pakepinti vištieną po 5 min. kiekvieną pusę. Aliejų nupilti, supilti „brandy“ (½ p.) ir įkaitinti, sudėti vištieną ir uždegti tuoj uždengti dangčiu, kad ugnis užgestų. Išimti vištieną, supilti grietinėlę ir lengvai pavirinti, kad skystis per pusę nuvirtų. Obuolius nulupti ir supjaustyti plonom skiltelėm. Į grietinėlę sudėti sviestą, cukrų, likusį „brandy“ ir išmaišyti: sudėti obuolių skilteles ir pavirinti 1 min. Vištieną sudėti į servavimo indą, aplink išdėstyti obuolius ir užpilti padažu.

Obuolių tortas

- 3 p. džiovėselių,
- 7 virimo obuoliai,
- 6 št. cukraus,
- 2 št. sviesto,
- 2 p. rūgščios grietinės,
- 1 št. vanilės ekstrakto,
- ½ št. cinamono miltelių,
- sviesto šmotelių.

I sviestuotą kepimo formą įspausti džiovėselius (2 p.) į dugną ir šonus. Obuolius nulupti, išimti sėklalzdžius ir supjaustyti. Sudėti į indą obuolius, cukrų ir sviestą, maišant lengvai virti, kol suminkštės. Išplakti kiaušinius su elektriniu plaktuvu, plakant įmaišyti rūgščią grietinę, vanilę ir cinamoną. Viską supilti į išvirtus obuolius. Indą su obuoliais įstatyti į kitą indą su vandeniu ir maišant virti, kol sutirštės. Viską užpilti ant džiovėselių į kepimo formą. Ant viršaus užbarstyti likusius džiovėselius (1 p.) ir uždėti mažų sviesto šmotelių. Kepti prie 325° apie 1 valandą.

Migdolinis tortas

- 1 p. sviesto,
- 1 p. cukraus,
- 2 kiaušiniai,
- ¾ p. kapotų migdolų,
- ½ št. cinamono miltelių,
- ¼ št. gvazdikėlių miltelių (cloves),
- ¼ št. migdolų esencijos,
- 2 p. miltų,
- ½ št. kepimo miltelių,
- migdolų papuošimui.

Sviestą išplakti su cukrumi iki baltumo. Sudėti kiaušinius ir plakti, kol masė bus tiršta ir lygi. Įmaišyti kapotus (smulkiai) migdolos, cinamoną, gvazdikėlius, migdolų esenciją, persijotus miltus su kepimo milteliais ir viską sumaišyti. Tešlą padalyti į dvi dalis. Apskritas kepimo skardas patepti riebalais ir sudėti tešlą, kepti prie 325° apie 30 min. Abi puses patepti mėgiama uogiene ir uždėti vieną ant kitos. Viršų pabarstyti kapotais migdolais.

Meduolis

- 1 sv. medaus,
- 2 št. aliejaus,
- 4 kiaušiniai,
- 1 p. cukraus,
- 1 p. labai stiprios kavos,
- 3 p. miltų,
- 3 št. kepimo miltelių,
- ½ št. prieskonių „allspice“,
- ½ št. cinamono miltelių.

Medų užvirti ir atšaldyti. Įdėti aliejų,

kiaušinius ir gerai išplakti. Įmaišyti cukrų ir vėl išplakti. Maišant supilti šaltą kavą. Persijoti miltus su kepimo milteliais. „allspice“, cinamonu ir įmaišyti į medaus mišinį. Viską gerai išplakti. Tešlą sudėti į riebaluotą kepimo formą ir kepti prie 350° apie 1 valandą.

Grybų galvutės

Parinkti didesnes ir neperaugusias grybų galvutes. Gerai nuplauti ir nupjauti kotelius. Galvutes gerai nusausinti. Orkaitę prišildyti iki 400°, turi būti viršutinė kaitra (broil). Galvutes sudėti į skardą (viršūnės turi būti apačioje) ir kepti 2½ min., tada galvutes apversti ir vėl kepti 2½ min. Iškeptą grybo galvutę uždėti ant paskrudintos baltos duonos, uždėti šmotelį sviesto, pabarstyti druska ir pipirais.

Svogūnų užkandis

- 2 dideli ispaniški svogūnai,
- 1 št. sviesto,
- 1 p. pieno,
- 1 št. paruoštų garstyčių,
- ½ p. tarkuoto sūrio,
- druskos, pipirų, „tabasco“.

Svogūnus gerai pavirinti, kad būtų visai minkšti. Nusunkti ir smulkiai sukapoti. Svogūnus sudėti į virimo indą, įmaišyti sviestą, pieną, garstyčias, tarkuotą sūrį ir prieskonius. Pamašant, virti ant labai lengvos ugnies, kol sutirštės. Servuoti ant baltos duonos.

Saldžiųjų bulvių krocketai

Išvirti saldžiasias bulves ir sutrinti. 2 puodukam bulvių košės reikia pridėti: 2 št. sviesto, 1 št. cukraus, 1 plaktą kiaušinių, druskos, pipirų. Jei košė yra per kieta — pridėti pieno, jei per minkšta — džiovėselių. Iš košės padaryti mažus kukuliukus. Juos pavolioti džiovėseliuose, pamirkyti išplaktame kiaušinyje ir vėl pavolioti džiovėseliuose. Kepti karštuose riebaluose, kol gražiai paruduos. Nusausinti ant servietėlių. Tinka prie mėsų.

Kepti obuoliai

Obuolius nuplauti (nenulupti), supjaustyti į keturias dalis, išimti sėklalzdžius. Didelėje keptuvėje išmaišyti 1 puoduką cukraus, 1 šaukštą sviesto ir 3 šaukštus vandens. Šildyti maišant ant lengvos ugnies, kad viskas išsileistų. Sudėti obuolius, žiūrėti, kad luoba būtų viršuje. Keptuvę uždengti ir ant lengvos ugnies kaitinti, kad obuoliai gražiai paraustų. Iškeptus obuolius nusausinti ant servietėlių. Tinka prie įvairių užkandžių.

Obuolių sūris

- 14 sv. obuolių (virimo).
- 3 sv. cukraus.

Obuolius nulupti, išimti sėklalzdžius, supjaustyti skiltelėmis, sudėti į didesnę (molinį ar stiklinį) indą ir užpilti cukrumi. Uždengti ir palaikyti per naktį, kad atsirastų sunkos. Sekančią dieną atsiradusią sunką nusunkti, supilti į didesnę virimo indą ir pavirinti; kai pusė sunkos nuvirs, tada sudėti obuolius ir lengvai virinti apie 1 — 1½ val. Paimti pailgą, stiklinę kepimo formą, pavilgyti vandeniu, sudėti išvirtą masę ir sulyginti paviršių. Palaikyti šaldytuve, kad sustingtų. Supjaustyti, suvynioti į vaškinių popierių, laikyti vėsioje ir sausoje vietoje.

Malti kukuliai

- 1½ sv. maltos mėsos,
- 3 riekės pyrago,
- ½ p. pieno,
- 2 svogūnai,
- 1 kiaušinis,
- 1 št. sviesto,
- 1 št. kmynų,
- druskos,
- 2 p. sultinio,
- 2 p. kmynų padažo.

Pyragą pamirkyti piene, išspausti ir sumaišyti su malta mėsa, gali būti jautiena, veršiena arba liesa kiauliena. Svogūnus sukapoti, pakepinti svieste ir sumaišyti su mėsa. Kiaušinį išplakti, kmynus sugrūsti ir su druska viską sumaišyti su mėsa. Padaryti kukulius. Sudėti į indą, užpilti sultiniu, uždengti ir troškinti apie 1 val. ant lengvos ugnies. Tinka su virtomis bulvėmis ir žaliomis salotomis. Kmyną padažą paduoti atskirai. Kukulius sudėti į servavimo indą ir papuošti virtomis daržovėmis. Padaryti kmynų padažą: 1 št. sviesto, 1 št. miltų, 1 p. sultinio, 1 p. grietinės, druskos ir prieskonių (pipirų, muškato) pagal skonį, 2 št. kmynų. Kmynus užpilti verdančiu sultiniu arba vandeniu, 10 min. pavirinti ant lengvos ugnies ir perkošti. Miltus pakepinti su sviestu, maišant supilti perkoštą kmyną nuovirą, gerai išmaišyti, sudėti prieskonius, supilti grietinėlę ir maišant pašildyti (neleisti užvirti!).

Troškintos mėsos

- ½ sv. kiaulienos,
- ½ sv. jautienos,
- ½ sv. avienos,
- 1 sv. bulvių,
- 2 svogūnai,
- salių, petražolių,
- morkų, porų.

druskos, prieskonių,
sultinio.

Mėsą (neriebią) supjaustyti mažais gabalais. Mėsų nemaišyti. Bulves supjaustyti mažomis riekelėmis, kitas daržoves sukapti smulkiau ir sumaišyti su bulvėmis. Į uždengiamą apkepo indą dėti sluoksniais mėsas (viršutinė turi būti kiauliena) su bulvėmis. Viršutinis sluoksnis turi būti bulvių. Į sultinį įdėti dar norimų prieskonių ir užpilti ant sluokšniuotų mėsų ir bulvių. Turi apsemti 1/3 indo. Troškinti uždengus orkaitėje apie 1 1/2 val. prie 325°.

Kiaušinienė su varške

6 kiaušiniai,
1 sv. sausos varškės,
1/2 p. grietinės,
2 št. sviesto,
druskos.

Varškę pertrinti per sietelį. Kiaušinius išplakti su druska, supilti grietinę ir išmaišyti su varške. Apkepo inda patepti sviestu, supilti kiaušiniene ir kepti orkaitėje vidutinėje temperatūroje apie 30 min. Tinka su paskrudinta duona ir žaliomis salotomis.

Porų ir tomato apkepimas

2 p. kapotų porų (leek),
2 št. riebalų,
2 št. tarkuoto Parmesan sūrio,
1 p. tarkuoto šveicariško sūrio,
1 št. miltų,
4 kiaušiniai,
1 3/4 p. grietinės,
2 pomidorai,
druska, pipirai.

Porus labai gerai nuplauti ir smulkiai sukapti (žalius lapus nupjauti). Keptuvėje troškinti 10 min. svieste, pridėti druskos ir pipirų. Tarkuotą sūrį sumaišyti su miltais. Kitame inde išplakti kiaušinius ir grietinėlę. Paimti 11 inčų kepimo formą. Į dugną įdėti iškočiotą tešlą. Pirmiausiai sudėti pakepintus porus, pabarstyti sūriu. Užpilti išplaktus kiaušinius, ant viršaus uždėti riekelėmis pjaustytus pomidorus. Kepti prie 350° 1 val. Tešla: 1 3/4 p. miltų, 1/2 št. druskos, 1/2 p. ir 2 št. sviesto, 4 št. labai šalto vandens, 1 kiaušinio trynys. Inde sumaišyti miltus su druska. Sviesta sukapti mažais šmoteliais, ir kapojant peiliu maišyti su miltais, kol pasidarys kruopų pavidalo. Išplakti vandenį su tryniu ir šakute įmaišyti su miltais. Greitai suminkyti rankomis, įvynioti į vaškinių popierių ir laikyti šaldytuve 2 val. Prieš vartojimą greitai iškočioti ir pritaikyti prie formos.

• Atsiųsta paminėti

Legendų Liepsnos — Petronėlė Orinitaitė — poemos; išleido Vilties Draugijos leidykla; dailininkė — Birutė Vilkutaitė — Gedvilienė; 91 psl., kaina nepažymėta; kietais viršeliais, iliustruota, dailiai išleista knyga.

Tikiu Gyvenimą — Ne Mirtį — Jonas Gutas — eilėraščiai; dailininkė — Edita Nazaraitė; 94 psl., kaina nepažymėta; dailus iliustruotas leidinys.

Tave Mylėti Tegalima Iš Tolo — Bronys Raila; radijo prakalbos į Lietuvą 1983 — 1985 m.; dailininkas — Vytautas O. Virkau; leidėjas — K. Ramonas; 428 psl., kaina nepažymėta.

The Providential Path — A Glance into the Life of the venerable Servant of God Archbishop George Matulaitis; arranged and edited by Fr. Victor Rimšelis, MIC.; published by the Marian Fathers of St. Casimir Province; iliustruotas fotografijom leidinys; puslapiai ir kaina nepažymėta.

Pasaulio Lietuvis — leidinys bendruomenės minčiai ir gyvenimui; leidėjai — PLB; redaguoja redaktorių kolektyvas, prenumerata metams — \$10.00 redakcijos ir administracijos adresas: Pasaulio lietuvis, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill., 60636, U.S.A., Tel. (312) 778-2200.

Švietimo Gairės — lietuviškojo ugdymo leidinys. Žurnalas mokyklai ir šeimai; leidėjai JAV LB Švietimo Taryba; redaktorė — Stefanija Stasienė, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio, U.S.A. 44119; administratorius — Juozas Plačas; 3206 W. 65th Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; išeina du kartus per metus, prenumerata \$4.00.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, U.S.A.; prenumerata metams — \$20.00, Kanadoje — \$25.00.

Metmenys — periodinis kultūrinis leidinys; redaktorius — Vytautas Kavolis; administratorė — M. Paškevičienė — 3308 W. 62nd Pl., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; keturių numerių prenumerata — \$10.00; leidžia AM&M Publication.

Tėvynės Sargas — politikos ir socialinių mokslų žurnalas; redaktorius — A.J. Kasulaitis, 894 East 22-rd Street, Euclid,

Ohio 44123, U.S.A.; administracija: A. Viliušis, 4050 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60632, U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Naujoji Viltis — LSTK Neo-Lituania ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga; redaguoja — A. Laikūnas, B. Nemickas, V. Valiukėnas; administratorius — B. Kaskaitis, 935 Beverly Rd., Cleveland Hts., Ohio 44121 U.S.A.; vieno numerio kaina — \$4.00.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; redaguoja — redakcinis kolektyvas; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administratorius — J. Polikaitis, 7235 South Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, U.S.A.; prenumerata metams — \$12.00.

Chronicle of the Catholic Church in Lithuania; Published by the Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America; 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Lituanus — Lithuanian quarterly — kultūros mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškėlis; prenumerata metams \$10.00; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill., U.S.A.

Skautų Aidas — Lietuvių Skautų S-gos leidinys jaunimui, redaktorius — A. Saulaitis, S.J.; adresas — 2345 West 56 Street, Chicago, Ill., U.S.A. 60636; administratorė — M. Jonikienė; adresas — 6346 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill., U.S.A. 60629; prenumerata metams — \$5.00.

Technikos Žodis — A.L. Inžinierių ir Architektų S-gos leidinys; redaguoja kolektyvas; administratorius — A. Brazdžiūnas; 7980 W. 127 St. Palos park, Ill., 60464, U.S.A.; prenumerata metams \$6.00.

Šaltinis — tikiybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Sv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marjonai; redagoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata — \$6.00, adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham, NG2 6AH, England.

Saleziečių Balsas — leidžia Lietuviai Saleziečiai; redaguoja — k. M. Burba, S.D.B.; redakcijos adresas — Lituani Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 Frascati (Roma) — Italia.

PRASOM SUMOKĖTI
PRENUMERATĄ UŽ 1986 METUS
ADMINISTRACIJA

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys. SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.; prenumerata metams — \$10.00

Moterų Dirva — L.R.K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; prenumerata metams — \$5.00 Amerikoje, kitur — \$6.00. Adresas — 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005, U.S.A.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata \$10.00; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn., U.S.A., 06260.

Krivulė — leidžia Vakarų Europos Lietuvių Sielovada; redaguoja — k. P. Celiešius; adresas — Kirchenstr. 5, 8939 Bad Woerishofen, W. Germany.

Akiračiai — atviro žodžio mėnraštis; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 6821 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill., 60629, U.S.A.; metinė prenumerata \$8.00.

The Observer — a newspaper published monthly by the Lithuanian Roman Catholic Federation of America; redaguoja redakcinis kolektyvas; adresas: 4545 W. 63rd Street, Chicago, Ill., U.S.A., 60629; metinė prenumerata \$10.00

ELTA — Information Bulletin, Lithuanian National Foundation: 345 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y., 11207, U.S.A.

GARBĖS PRENUMERATORĖS:

D. Batūrienė, Toronto, Ont; E. Bielkevičienė, Brockton, Mass; S. Baliienė, Dearborn Hts. Mich; D. Danienė, Ottawa, Ont. (3m.); E. Dambriūnienė, Brentwood, Md.; G. Drešerienė, Gulfport, Fl; E. Dietrich, Elizabeth, N.J. (3 m.); M. Gečienė, Toronto, Ont; V. Gudienė, Chicago, Ill; E. Jodinskienė, Detroit, Mich; A. Jablonskienė, Bankstown, Australia (3 m.); R. Jurgutienė, Hamilton, Ont. (2 m.); D. Kurnaitė, Surfside, Fl; E. Kėburienė, Strathroy, Ont; B. Kelly, Alexandria, Va; I. Kairienė, Toronto, Ont; ses. M. Lucia, Putnam, Conn; J. Laucevičienė, Woodhaven, N.Y.; A. Leveckienė, Westwood, Mass; L. Mockienė, Rodney, Ont; G. Misiūnienė,

Chicago, Ill; E. Račkauskienė, Dorchester, Mass; T. Sekonienė, Stayner, Ont.; M. Šmitienė, Lampertheim, Vokietija; L. Sipavičienė, Campbell, Australia; A. Sakalienė, Oak Lawn, Ill. (2 m.); L. Stasionienė, Berola, Australia (3 m.); K. Smilgienė, E. Chicago, Ind.; J. Šarūnienė, Toronto, Ont.; R. Taunienė, Putnam, Conn.; S. Venckuvienė, Toronto, Ont.; L. Vytienė, Tillsonburg, Ont. (2 m.); B. Židonienė, Riverside, Ill.

AUKOJO:

5 dol. — B. Baliienė, Chicago, Ill.; J.J. Račai, Chicago, Ill.; I. Oksienė, Los Angeles, Calif.; E. Jurkėnienė, Chicago, Ill.; E. Nemickienė, Highland, Ind.; A. Jablonskienė, Bankstown, Australia; S. Stasionienė, Berola, Australia; V. Gudienė, Chicago, Ill.; G. Čižikienė, Toronto, Ont.; E. Vaitkūnienė, Edmonton, Alberta; E. Dietrich, Elizabeth, N.J.; I. Kairienė, Toronto, Ont.; S. Baliienė, Dearborn Hts. Mich.;

3 dol. — M. Jocienė, Rodney, Ont.;

2 dol. — S. Žiedonienė, Willoughby Hills, Ohio.

Prašome visus
prisidėti prie
"MOTERS"
žurnalo
VAJAUS
Laimikiai:

4. Skulp. P. Baltuonio
— Žvakidė (šaknų skulptūra)
5. A.A. Tamošaičių knyga
— "Lithuanian National Costume"
6. A.A. Tamošaičių knyga
— "Lithuanian National Costume"

1. Dail. V. Krištolaitytės
— Paveikslas (aliejus)
2. Dail. J. Paukštienės
— Paveikslas (tempera)
3. Dail. J. Paukštienės
— Paveikslas (tempera)

Prisiuntimo laikas prailgintas

**Atkarpėles su adresu ir pinigais prašome siųsti iki
1987 metų vasario mėnesio 1 dienos.**

Laukiame Visų Jūsų Duosnumo!

"Moters" žurnalo leidėjos, redakcija ir administracija